UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

APR 21 1921

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 15 — So. Boston, Mass., Balandžio (April) 14 d. 1921 m. — Metai VIII

Lietuviai Persekiojami Vilniuje

MIRĖ EX-KAIZERIENĖ.

NAUJAS APSAUGOS MINISTERIS PROF. ŠIMKUS

VILNIUJE UŽDARYTI LIET. LAIKRAŠČIAI.

Lietuviai ir Lenkai Šaukiami Brukselin Bal. 18

"ELTOS" ŽINIOS.

TELEGRAFO PRANEŠIMAS.

Misijos nariai sugrįžo Kaunan. Lenkai pradeda siausti Vilniuje. Visi lietuvių laikraščiai Vilniuje uždaryti. Uždaromos gudų mokyklos. Tautų Sąjungos Kontrolės Komisija užsiliko Kaune. Balandžio 18 dieną saukiami Lietuvos ir Lenkijos atstovai Briuselin laikinai sutarčiai sudaryti.

Balandžio 5 dieną gautas yra pavėlintas toksai "Eltos" bevielio telegrafo pranešimas nuo balandžio 1-mos dienos:

"Tautų Sąjungos Kontrolės Komisija dėl Vilniaus įvykių manantį Kaune paliktį. Stop. Užprašo tam tikslui Tautų Sąjungos leidimo. Kontrolės Komisijos pranešimu, Belgijos ministeris Hymans nusprendęs yra pasiulyti lietuvių ir lenkų vyriausybėms siųsti savo atstovus balandžio 18 Briuselin laikinai sutarčiai dėl ginčijamų sryčių provincinės padėties sudaryti. Stop. Šioms preliminarioms deryboms gerai pasibaigus tuojau prasidėtų tų pačių atstovų derybos dėl galutinos sutarties. Stop. Pruženų miestelyje lenkai uždarė gudų mokyklą. Išvaikydamas vaikus, žandaras sakė: gausią kulką, jei skaitysią gudų knygas. Stop. Vilniuje į gudų mokyklas ateina policijantai ir kritikuoja mokinimą.

"Elta."

Toliau kitame kablegrame iš balandžio 5 dienos "Elta" praneša:

"Atvyko Kaunan iš Amerikos daktaras Žilius ir majoras Žadeikis. Vilniaus lenkai persekiodami lietuvių spaudą, traukia atsakomybėn Biržišką ir kitus redaktorius. Stop. "Vilniaus Kurjiero" redaktorius nubaustas ant 50-ties tukstančių auksinų. Visa lietuvių spauda Vilniuje uždaryta. Nuo balandžio pirmos dienos Lietuvos paštas nepriima rusų raidėmis telegramų. "Elta."

Lietuvos Informacijų Biuras.
5-IV-1921.

Naujas Krašto Apsaugos Ministeris. Lenkai dalina Lietuvoje ginklus savo šalininkams.

Balandžio 11 dieną gautas toksai "Eltos" kablegramas:

"Krašto Apsaugos Ministeris Žukas asistatydino. Jo vieton paskirtas profesorius Šimkus.

"ELTA."

Nuo B. Balučio gautas yra toksai kablegramas:

"Vilniaus ir Švenčionių rajonuose lenkai dalina savo šalininkams civiliams gyventojams daug ginklų tverdami antrą P. O. W. (Polska Organizacija Wojskowa) po vardu "Straž bezpieczenstwa."

Balutis 526."

Lietuvos Informacijų Biuras.

"ELTOS" ŽINIOS.

KAUNAS, III. 21. Iš Steigiamojo Seimo darbuotės.

Steigiamasis Seimas susirinkęs pradėjo gauti daug skundų del neteisėtų laikinosios valdžios darbų. Tiems skundams ištirti ir į juos reaguoti Steigiamasis Seimas išrinko Komisiją neteisėtiems valdininkų darbams tirti, kuri vėliau priėmus tam tikrą statutą tapo pavadinta Skundų ir Tardymo Komisija. Komisijos uždavinys tirti sulyg gautais skundais civilinių ir karinių valdžios įstaigų bei jos agentų neteisėtus darbus, traukti juos atsakomybėn, o svarbius nusikaltimus pranešti Steigiamojo Seimo plenumui.

Steigiamajam Seimui 1921 m. susirinkus, Skundų ir Tardymo Komisija davė praeitų metų savo darbuotės apyskaitą. Pasirodė, kad Komisijai teko peržiurėti 340 skundų, kurių trečdalis teko grąžinti padavėjams, kaip nepamatuotus, arba neatatinkamus komisijos uždaviniui. Vidaus Reikalų Ministerijai teko 20% skundų; tiek pat Krašto Apsaugos Ministerijai; Žemės Ukio ir Valstybės Turtų Ministerijai apie 15%; Finansų Prekybos ir Pramonės Ministerijai 10%; arti tiek Teisingumo Ministerijai. Likusieji skundžia įvairias įstaigas.

Į ištirus nusikaltimus Komisija griežtai reaguoja. 35 bylos atiduotos Valstybės Gynėjui patraukti nusikaltusius valdininkus atsakomybėn. Del 120 skundų pareikalauta iš Ministerijų pasiaiškinimų. Be to duota Seime paklausimų daryta atskirų pranešimų ir panašiais budais kreipta valdžios domė į jos agentų darbus.

VILNIUS, III. 21. Dar keturi lietuvių gimnazijos mokiniai Vilniuje sėdi kalėjime. Želigowskio Vyriausybė grumoja teisianti juos už "išdavystę". Gimnazijos tėvų komitetas įteikė per Tautų Sąjungos Kontrolės Komisiją prašymą paleisti juos iki teismo, komitetui laiduojant už juos. Atsakymas į prašymą dar negautas.

TELŠIAI, III. 21. Pradėta rupintis, kad pro Telšius butų pravestas geležinkelis. Telšių apskrities Taryba savo kovo 16 d. posėdyje šį klausimą svarstė ir rado, kad Telšiams geležinkelis labai reikalingas, ir kad jo nebuvimas duoda gyventojams didelių nuostolių. Išrinkta komisija iš 7 asmenų, kuriai pavesta šiais reikalais tartis su valdžia. Telšių apskrities savivaldybė, įstaigos ir draugijos žada tą darbą remti.

Telšių apskrityje labai išsiplatino miškų kirtimas. Numatoma, jei nesiliaus kirtę, po kelių metų miškų maža beliksiant. Del to Apskrities Taryba nutarė reikalauti nuo Telšių Komendanto, kad miškų kirtimą laikinai sustabdytų, ir prašyti Steigiamojo Seimo atsiųsti komisiją visam dalykui ištirti.

Telšių miesto valdyba savo posėdyje kovo 17 d. paskirstė Telšių miesto gyventojam paskolos bonų pirkimą sulyg jų turtų į penkias rušis 4,000 auks.; II— 2,000 auks.; III — 1,000 auks.; IV — 300 auks. ir V — 100 arba 50 auks.

KLAIPĖDA, III. 21. "Prusų Lietuvių Balso" pranešimu, krašte direktorija uždraudusi toliau išvežti gyvulius, kadangi paskutiniu laiku kainos žymiai pakilusios.

KAUNAS, III. 21. Susisiekimo Ministerijos šiuo pranešimu, pajamų geležinkelių srityje buvo: Š. m. sausio mėnesyje: plačiųjų geležinkelių 2,799,520 auks. 07 sk.; siauriųjų geležink. 365,880 auks. 20 sk. Auks. 4,-165,400, sk. 27.

Š. m. vasario mėnesyje: plačiųjų geležinkelių 3,356,442 auks. 38 sk.; siauruųjų gel. 398,468 auks. 04 sk. Auks. 3,754.910, sk. 42. Viso š. m. sąusio ir vasario mėn. auks. 7,920,310, sk. 69.

KAUNAS, III. 7. Šventasis Tėvas, atsakydamas į Žemdirbių Sąjungos Kongreso pasveikinimą, telegrama iš Romos teikia Lietuvos Žemdirbiams savo palaiminimą, pažymėdamas, kad dvasinis bei ekonominis krašto progresas rišąsis su Katalikų Bažnyčios klestėjimu.

KAUNAS, III, 7. Musų Užsienių Reikalų Ministeris d-ras Purickis nusiuntė Estų Užsienių Reikalų ministeriui į Estų pripažinimą Lietuvos de jure šią notą:

Tamsta Ministeri!

Turiu garbę pranešti, kad, tarpininkaujant musų Atstovybei Taline, aš gavau Tamstos notą, kurioje Tamsta maloniai man pranešei, jog Estų Respublikos Vyriausybė nusprendė pripažinti Lietuvą, kaipo nepriklausomą valstybę de jure. Aš tuojau pranešiau tą žinią musų Vyriausybei ir musų Steigiamajam Seimui.

Ta žinia sukėlė didžiausį entuziazmą lietuvių tautos atstovų tarpe. Tame akte lietuvių tauta mato geriausią Estų tautos draugingumo jai išrodymą. Lietuvių tauta labai brangina tą draugingumą ir yra įsitikinusi, kad jie išsileis į visą eilę ryšių ir santykių tarp tų dviejų Respublikų, kurie padės jų gerovei ir pletimuisi. Nuoširdžiai dėkuodamas Estų Vyriausybei už tą aktą. Prašau Tamsta Ministeri, priimti mano aukštos pagarbos pareiškimą.

P[illegible]

KAUNAS, III. 7. Gautomis žiniomis, Prancuzijos Militarinės misijos Pabaltjurio valstybėms reorganizuojamos. Bus tik viena militarinė atstovybė visoms Pabaltjurio valstybėms Rygoje su leit. - pulkininku Archey pryšakyje. Atstovybė turės savo delegatus Kaune, Rygoje ir Taline. Prie Lietuvos Vyriausybės yra paskirtas kap.

Pranas Pikšris

PRANAS PIKŠRIS

Pittsburgh'o A. L. T. Sandaros 36 kp. narys, vienas pavyzdingiasių sandariečių. Su tikru pasišventimu pasidarbavęs jis per tris mėnesius gavo "Sandarai" 22 naujus skaitytojus, išsižadėdamas agento nuošimčio, vien tik pasitarnaudamas savo organizacijai.

Jouquiere, prie Latvijos vyriausybės komendantas Gerard ir prie Estijos komendantas Bonn.

TALINAS, III. 9. Musų atstovo Estijai pranešimu, Estų vidaus reikalų ministeris sutinka duoti leidimą apsigyventi Dorpate Lietuvos studentams, jei jie bus priimti universitetan.

KAUNAS, III. 9. Vokiečių Užsienių Reikalų Ministerija praneša musų pasiuntinybei Vokietijoje, kad svetimų valstybių piliečiai, kurie nori lankyti Vokietijos aukštąsias mokyklas, bet negyvena Vokietijoje, privalo paduoti prašymus, skyriamus vienai Vokietijos aukštai mokyklai, savo krašto Atstovybei Vokietijoje. Be to praneša Vokietijos Užsienių Reikalų Ministerija, yra patogiau, kad tos įstaigos, kurios teikia moksleiviams leidimus įvažiuoti į Vokietiją, galėtų ir apskritai teikti žinių apie moksleivių prašymų likimus. Vokiečių Užsienių Reikalų Ministerija prašo visus norinčius stoti į Vokietijos aukštąsias mokyklas elgtis nurodytu budu.

NAUMIESTIS, Tauragės ap., III. 10. "Eltos" korespondento pranešimu, Vainute įvyko didelis mitingas vasario 28 d. Žmonių susirinko daug. Dalyvavo Apsaugos Gynimo Komiteto įgaliotinis ir savo kalbose ragino pirkti Lietuvos Gynimo paskolos lapus.

KLAIPĖDA, III. 10. "Prusų Lietuvių Balso" pranešimu, šiais metais Klaipėdoje pradėjo eiti lietuvių kalba dvisąvaitinis laikraštis "Baltolita," skiriamas Rytų Europos ekonominiams reikalams, pramonės, susirinkimo, eksporto ir importo organas. Tas laikraštis eina ir kitomis kalbomis. Laikraščiui bendradrabiauja žymus ekonomistai.

KAUNAS, III. 10. Sąrišyje su Prancuzų militarinių misijų Pabaltjurio valstybėse reorganizavimu apleis greitu laiku Lietuvą kapitonas Cohendet, kuris, pulkininkui leitenantui Raboul išvažiavus, vedė Karo Misiją Kaune, ir kapitonas Pujol, kurie abu iš pat Misijos pradžios (nuo 1919 m. balandžio mėn.) buvo atvažiavę.

KAUNAS, III. 11. Kovo 10 d., 3 val. po pietų atskrido į Kauną pirmas pašto susisiekimo Kaunas - Karaliaučius orlaivis.

KAUNAS, III. 14. Šiandien, kovo 14 d., grįžta į Kauną Lietuvos Sienų Arbitražo su Latvijos Komisijos nariai.

KAUNAS. III. 14. Anglų Konsulas Lietuvoje p. Wilton gavo Ministerio laipsnį ir paskirtas Komisaru Pabaltjurio valstybėms.

KAUNAS, III. 14. Šiandien 11 val. 20 min. atvažiavo iš Rygos specialiniu vagonu musų delegacija sienoms su Latviais nustatymo, p. Smetona, p. M. Yčas ir p. geležinkelių direktoris Grinkevičius. Užsienių Reikalų Ministerijos aukšti valdininkai stotyje pasitiko delegaciją ir sveikino ją valdžios vardu.

KAUNAS, III. 14. Kovo 14 d. sugrįžo iš Rygos Latvijos atstovas Lietuvai Vilius Bendravičius.

KLAIPĖDA, III. 14. "Prusų Lietuvių Balso" pranešimu, kovo 11 d. atplaukė į Klaipėdos uostą pirmas Lietuvos laivas "Juratė," lietuvių vėliava papuoštas. Laivas yra motorinis, turintis 200 tonų didumo, Kyel "Germania" laivų statykloje pastatytas. Laivo kilimo vieta Jurbarkas. Laivo vadovo pranešimais, parplauksią dar du garlaiviai ir vienas burinis laivas.

KAUNAS, III. 15. Estų Vyriausybė paskyrė Lietuvai savo Charge d'Affaires (reikalų vedėju) laikinai leitenantą Aug. Schmidt'ą, kuris jau ligi šiol atstovavo Estams Lietuvoje, kovo 12 d. musų Užsienių Reikalų Ministeris priėmė p. Schmidt'ą, kuris įteikė ministeriui savo paskyrimo raštą.

KAUNAS, III. 15. Estų karo atstovas Schmidt įteikdamas musų Užsienių Reikalų Ministeriui savo valdžios įgaliojimus, skiriančius jį Charge d'Affaires Lietuvai, savo kalboje pabrėžė draugingą Estų tautos nusistatymą lietuviams ir norą sueiti į artimiausius politinius bei ekonominius santykius su Lietuva. Ministeris, atsakydamas nušvietė, Pabaltjurio valstybių politinių bei ekonominių ir dalinai kulturinių bendrumą ir pareiškė, kad lietuvių tauta ir valdžia yra tos pačios nuomonės, kaip ir estai, kad abiejų tautų draugingumas išsivystytų į plačius politinius ir ekonominius santykius.

KAUNAS, III. 16. Gudų spaudos biuro pranešimu, gudų Tautos Respublikos valstybės sekretorius Klavdij Duševski atvyko į Kauną.

KLAIPĖDA, III. 17. "Prusų Lietuvių Balso" pranešimu, į Klaipėdą atvyko antras Lietuvos laivyno motorinis burinis laivas "Kastytis". Netrukus laukiama atplaukiant ir kitų laivų.

KAUNAS, III. 18. Kovo 19 d. Aukštųjų kursų prof. Volterio 65 metų amžiaus sukaktuvės.

Prof. Volteris gimė 1856 m. Rygoje. Baigęs Rygos gubernijos gimnaziją, išvažiavo į Leipcigo universitetą. Ten studijavo dvejus metus. 1880 metais Dorpate baigė universiteto rusų-slavų skyrių. Nuo 1880 m. ligi 1886 m. buvo valdžios siųstas į Lietuvą, Klaipėdos kraštą ir slavų žemes etnologijos ir lingvistiškos studijoms.

1881 m. išėjo pirmas prof. Volterio kurinys "Uber die Volkspoesin der Letten.". 1882 m. Petrapilyje gavo magistro laipsnį.

MASKVA, III. 18. Naujai paskirtas Rusijos atstovas Lietuvai inž. Mostovenko, išvažiavo misija Kaunan kovo 15 dieną.

KAUNAS, III. 18. Šiomis dienomis laukiama atvažiuojant į Kauną p. J. Baltrušaičio, Lietuvos Atstovo Rusijoje.

KAUNAS, II. 23. Vidaus Reikalų Ministerijos Sanitarijos skyrius praenša, kad skleidžiamos užsienyje ir Lietuvoje žinios del didelio choleros prasiplatinimo Lietuvoje netikros. Choleros susisirgimai išnyksta. Nuo vasario 17 d. nebuvo nei vieno susirgimo.

KAUNAS, III. 1. Atvažiavo iš Kristijanijos Norvegijos pramonės ir prekybos ministerijos generalinis sekretorius S. Johannessen ir iš Norvegų miesto Stavangero Thor Egeland tikslu užmegsti prekybos ryšius su Lietuvos vyriausybe.

"VILNIAUS" pranešimu, Vilniuje lenkų kalbos kursus mažai kad telanko. Vedėjai skundžiasi, kad pirmą žiemą dar prie vokiečių nors taip buvo — salės klausytojai negalėjo sutilpti. Šimet, nežiurint į tai, kad daugelis žymių valdininkų, nemokančių gerai lenkų kalbos, priversti pasitraukti nuo vietų, vis tik kursuose klausytojų mažai.

"STRAŽ LITWY" pranešimu, vasario 21 d. įvykęs Vilniuje žydų atstovų pasitarymas su lenkų socialistinės partijos ir demokratų atstovais tikslu sudaryti gerus žydų ir lenkų gyventojų santykius. Nutarę įkurti Vilniuje draugiją, kuri rupintųsi atskirų tautų gyventojus suartinti ir sumažinti antragonizmą. Tuo tikslu busią daromos paskaitos, referatai, pasitarimai ir t. t.

Šiame pasitarimę gudų ir lietuvių nebuvo, kitam kartui kviesią ir juos.

Pirmame pasitarime dalyvavo V. Abramovič, C. Jankovski, L. Chaminski, adv. Krzynowski, dr. Szabat, dr. Wygodzki, dr. Globus, Pludermacher, adv. Gondon ir kiti.

KAUNAS, III. 1. Lietuvos Atstovybė Maskvoje atsiuntė mums šį, jos gautą iš Odesos lietuvių kolionijos laišką:

(Seka ant 6 pusl.).

EX-KAIZERIENĖ AUGUSTA MIRĖ.

Pereito panedėlio (bal. 11 d.), 6 valandą ryte mirė buvusioji Vokietijo s Kaizerienė Augusta Viktorija. Lygiai tą pačią dieną pernai ji turėjo širdies ataką. Mirė kaipo ištremtinė iš Vokietijos, pilyje Doorn, Holandijoje. Laidotuvės bus subatoje, bal. 16 d. Bus palaidota Potsdame. Reiškia, nors negyva pargabęs į Vokietiją.

A. L. T. S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A. L. T. SANDARĄ.

Prie 35 kp., Racine, Wis.:
Pranas Stankus.

Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.:
Kazys Stulga, F. Maisiejus, Pranas Petrila, Aleks, Aleliunas.

Prie 43 kp., Pittsburgh, Pa.:
Jonas Garizas, Vladas Rakosis, Jonas Minetas, Jonas Stankus, Antanas Dovida, Petras Jonkus, Sebestijonas Jovaišas, Jonas Navickas.

TRYS NAUJOS KUOPOS.

A. L. T. Sandaros organizatoriui A. J. Gotautui laikant visą eilę prakalbų Pittsburgh, Pa. likos sutvertos net trys naujos kuopos. Kovo 29 d. prisirašė Hazelton, Pa. kiek narių, kol kas nesužinojom. Valdyba naujos kuopos susideda sekančiai: pirm. — Ignas Jaznas, rašt. — Boleslovas Mikelionis, iždi. — Juozas Jaznas. Kuopai numeris duotas 58. Taipgi per šias prakalbas buvo surinkta aukų organizacijos reikalams; aukojo: A. Bujanauskas $5.00, Jonas Gudzinas 1.00, Boleslovas Mikelionis 1.00, Justinas Sabauskas 1.00 — viso $11.71.

Kovo 31 d. sutverta 61 kp. Pittsburg, Pa. Prisirašė sekanti tėvynainiai: Jurgis Parčeuskas — pirm., Andrius Tamošauskas, Petras Sinkus, Petras Dragunas — rašt., Pranas Girnis — iždi. Aukų surinkta $3.-00.

Balandžio 2 d. Braddock, Pa., suorganizuota 62 kp. ir įstojo sekanti tėvynainiai: Jonas Poženis, Antanas Dalkus, Pranas Liutkus — pirm., Petras Oreška — rašt., Motiejus Vitartas— iždi., Mateušas Liutkus.

Dabar Pittsburge yra net 5 kuopos, kurios greitu laiku plenuoja susirišti į vieną apskritį ir pradėti milžinišką veikimą. Taigi šiuomi "Sand." redakcija ir administr. sveikina naujas kuopas, įstojusias į musų eilę ir pilnai pasitiki jų dideliems darbams ateityje.

K. J. PAULAUSKAS,
Sekr. ir Adm.

SANDARA IR KLERIKALAI.

Paskutiniais laikai musų klerikalai, atkirtę savo ilgas ilties begrieždami ant L. Misijos, pradeda ataką ant sandariečių. Mat jie jaučia didelį pavojų, matydami, jog sandariečių eilės didėja ir naujos kuopos viena po kitos stoja sandariečių eiles. Neturėdami tinkamų faktų sandariečių šmeižimui, mėgina savo apviltus skaitytojus įtikinti, buk Sandara yra mirtinam pavojuje, ir vos tik galinti pratęsti savo gyvenimo dienas. Taigi čia ir kyla klausimas: Kodel musų klerikalai taip susirupinę Sandaros likimu? Ir kodel toji mirtis visados stovi priešais jų akis? Juk, rodos, su mirštančiu nėra reikalo kalbėti, nes jis ir nekalbintas numirs. Bet čia yra visai kas kita. Vietoje numarinti Sandarą, ar tik jie kartais neišsipranašaus sau panašaus likimo. Nes šiandie progresas tarpe amerikiečių lietuvių kyla. Kiekvienas katalikas pradeda aiškiai permatyti, kaip jis iki šiolai buvo viliugingai apgautas klerikaujančių kunigų, kurie platinimui savo biznio yra pasigavę visą amerikiečių lietuvių katalikų spaudą. Jau kiekvienas pamatė ir aiškiai supranta, kas kokius darbus yra nuveikę, ir kas ko yra vertas. Kiekvienas aiškiai supranta ir apvertina sandariečių darbus Lietuvos laisvei. Tokiu budu sandariečių eilės kasdien didėja, o klerikališkas kromelis pradeda tuštėti. Tad visai nėra stebėtina, jog kas kart vis tankiau jie pradeda kalbėti apie mirtį. Visai netolimoje praeityje jie buvo susiradę tokį žmogelį, kuris su policijos pagelba darė mėginimus Sandarą paguldyti į grabą, bet šiandie jį patiko priešingas likimas. Taigi ir dabartiniais laikais musų kalbėtojui, bevažinėjant po Pennsylvanijos valstiją, buvo daromos visokios klastos, kad išardyti prakalbas. Piaušlė elektros vielas, šaukėsi pagelbos policijos, kad nedaleistų darbo žmogui žengti su progresu, kad jis neišvystų saulės spindulio ir nepamatytų klerikalų žulikystės. Argi reikia dar keistesinio apsireiškimo? Argi šiandie dar jie nežino, jog šventos inkvizicijos, despotizmo ir vergijos laikai yra savo dienas atgyvenę? Argi jie nežino, jog šiandie susilaikėme laisvos demokratiškos gadynės, kurioje kiekvienas turime teisę nieko nevaržomi sau laisvai protauti ir pasirinkti sau tokią žmonių grupę, su kuria kartu dirbdami nebutume apgaulingai išnaudojami? Juk kiekvienas stengiamės sulaukti šviesesnės ateities, kiekvienas trokštame sulaukti šviesesnį rytojų, kuriame galėtume turėti geresnį duonos kąsnį. Privalome šalįtis nuo tų, kurie varžydami žmonių mintis stengiasi juos palaikyti tamsybėje, ir turime stoti į eilę tų, kurie skina kelią į šviesesnę ateitį, — tai yra į eilę tų žmonių, iš kurių susideda Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.

K. J. PAULAUSKAS,
Sandaros Adm.

SANDARIEČIAI IR MUSŲ DISCIPLINA.

Net nemalonu butų kalbėti, kad mes, sandariečiai, nepažįstame partijos siekių, budami organizuotais ar gal mes nenorime jų pažinti? Ar laukiame kitų malonės, kad musų organizacijos visus nerangumus nurodytų? Prabėgo jau septyni sandariečių seimai, bet nė vieno seimo nutarimų uoliai nepildėme. Mus apsunkina nepildymas seimo nutarimų, ir parodo, kad mes ne ganėtinai pažįstame discipliną. Pavyzdin, VII-tas A. L. T. Sandaros seimas buvęs lapkričio 26 d., 1920, daug garbingo mums padarė politiškam žvilgsnyje, suartindamas mus su Lietuvos Valstiečių Sąjungą, kur sandariečių idealas yra labai draugiškas, ir podraug susijungia spėka, kad drąsiau ir smagiau bus žengti prie plačiausios demokratybės. Taipogi bus smagiau darbo žmogui apsivalyti nuo niekšų autokratijos liekanų bernų bei klerikalizmo apaštalų... Turime garbingą savo organą "Sandarą", kuris yra musų aštriausias kardas kovoje už demokratybę, o Lietuvoje artimas musų principams, L. V. S. organas "Lietuvos Ukininkas". Bet skaudus apsireiškimas, kad silpnos musų rankos to aštraus kardo išlaikymui — tai musų finasų. Ir vėl klausimas: tai musų finansai... Disciplina... Bet mes skaitomės, kad esame susiburę į "Sandarą" visa inteligentija, bet neįstengiame nė seimo nutarimų pildyti. VII-tas seimas ant mus uždėjo po $2.00 kiekvienam nariui. Pasirodo, kad mes nepažįstame disciplinos ir neturime noro buti organizuotais ir turėti tikrą musų siekių apgynėją organą "Sandarą." Jei ta neįstengiame padaryti, tai tikrai yra galima paskolinti po 10.00 "Sandaros" sustiprinimui. Jeigu mes visi to negalime padaryti, tai nors musų viena sandariečių dalis tą gali padaryti. Padėkime, tegul paskolina nors 500 sandariečių po $10.00, tad sudarytų $5000, tada negana, kad apmokėtume likučius, bet gana gera sumos dalis liktų praplatinimui organizacijos. Skolintojas tos mažos sumos galėtų skolinti ne ant vienų metų, bet yra galima paskolinti ir ant keletos metų, ir nesijaust taip suvargęs dėlei tos mažos sumos. Todel bus galima skaitytis su disciplina, kad mes ją pažįstame, ir stipriau ją galėsime palaikyti. Taipogi labai yra geru kiekvienam sandariečiui užrašyti "Sandarą" saviškiams į Lietuvą,kuo labai jie bus užganėdinti, gaudami prakilnios dvasios laikraštį. Jiems yra malonu žinoti Amerikos lietuvių gyvenimo judėjimas. Parodykime, kad mokame savo organizaciją gerbti ir ją palaikyti.

P. Petronis.

SUSIRINKIMAI

TAMAQUA, PA.
Pranešimas Tamaqua'ečiams.

A. L. T. S. 47-ta kuopa laikytame susirinkime kovo 20 d. nutarė permainyti susirinkimų dieną. Nuo šio laiko susirinkimai įvyks reguliariai 3-čią nedėldienį kiekvieno mėnesio, 7-tą val. vakare, Bello svetainėje. Sekantis susirinkimas bus balandžio 17 d., 7-tą val. vakare. Todel visi nariai ir narinti prisirašyti yra maloniai užkviečiami ateiti.

P. Buškevičius, Rašt.

MAHANOY CITY, PA.
A. L. T. 3-čios Kuopos Narių Domai.

A. L. T. S. 3-čios kuopos susirinkimas įvyks nedėlioje, balandžio 24 d., 1921 m., 7-tą val. vakare, Lietuvių Mokyklos svetainėje, ant West Mahanoy Street, Mahanoy City, Pa. Todel visi nariai malonėkite tame susirinkime dalyvauti, nes yra daug ir svarbių reikalų aptarimui. Taipi nepamirškite kiekvienas nors po vieną naują narį atsivesti.

St. Gegužis,
Kuopos pirmininkas.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

PITTSBURGH, PA.
Gerb. A. J. Gotauto Maršrutas.

Sandaros 36-ta kuopa surengė čielą eilę prakalbų Pittsburge ir apielinkėje. Pirmiausia kalbėjo kovo 29-ta Homestead, Pa. Reikia kiek plačiau pabriežti apie Homestead, Pa., kadangi ten įsigalėję vyčiai, kurie mus tėvynei gero nieko nedaro. Taigi atvykus Gotautui į svetainę ir pradėjus kalbėti, kaszin kas užgesino elektros šviesas, bet pasižiebus biskį šviesas su gazu kalbėtojas tęsė savo kalbą toliau. Nors nedidelis burelis atsilankė prakalbų klausyti, bet išklausė su atyda, suprato, kas Sandara ir sandariečiai. Likos sutverta kuopa ir valdybon įėjo šie gana veiklus tėvynainiai: pirm. — Ign. Jaznas; rašt. — Bal. Mikelionis; kas. — Juozas Jaznas. Linkėtina išauginti kuopą į didžiausią, taip, kad visi geri tėvynainiai Homesteade prie jos prigulėtų. Lėšų padengimui aukojo šios ypatos: Ed. Bujauskas $5.00; Jon. Gudžius 1.00, Bal. Mikelionis 1.00, Jus. Sabauckas 1.00; smulkių $3.71, viso $11.71. Surengime daugiausia pasidarbavo J. Jagminas ir J. Virbickas — sandariečiai.

Antrą vakarą, tai buvo prakalbos N. S. dalyje Sandaros 43-čios kuopos surengtos prakalbos. Aš apie N. S. daug nerašysiu, nes tikiu, jie patys daugiau parašys. Tiek primįsiu, kad aukų surinkta ten $4.76 smulkių ir Sim. Laugminas aukojo $1.00, viso $5.76. Svetainę tai L. S. Draugija davė už dyką, kas verta pagyrimo.

Ketvergo vakare buvo vėl surengta 36-tos kuopos McKees Rocks, Pa. (kovo 31). Čia nieks nekenkė, bet pasitaikė gana blogas oras: snigo ir lijo. Bet vis burelis susirinko geros valios tėvynainių. Sutverta ir kuopa ir gana gerai pasižymėjo. Darbuotojai įėjo į kuopos valdybą: pirm. — Jurg. Porčiauskas, rašt. — Petras Dragunas, kasininkas — Pran. Girnis. Aukų lėšų padengimui surinkta $3.01. Čia prie rengimo daugiausia pasidarbavo St. Raudonis ir Jonas Katkus, sandariečiai. Taigi reikia tikėtis, kad McKees Rocks'o kuopa daug pasidarbuos išauginimui didelės kuopos ir mus tėvynei, nes lig šiol ten mažai kas buvo veikiama.

Balandžio 1 prakalbos buvo Soho dalyje. Surengė 36-ta kuopa. Čia gana yra subolševikėjusių lietuvių, bet pil. Gotautas taip dalykus paaiškino, kad mus b-čiai neturėjo visai nieko klausti, nors kiek ankščiau, tai jie buvo pakvietę 36-tą kuopą į diskusijas: kam, girdi, sandariečiai remia Lietuvos respubliką ir jos valdžią? Bet kada geresnis kalbėtojas kalba, tai jau visai nė klausimų neturi. Čia aukų surinkta sekančiai: Pet. Jankauckas $2.00, Jonas Garimas 1.00, Pet. Šatavas 1.00, Jon. Kazlauskas 1.00; smulkių $1.26, labų $13.26.

Bal. 2, sub. vak. Braddock, Pa., pasidarbavus p. B. Vitartui ir J. Virbickui buvo viskas surengta prakalboms, bet kada ateina laikas atidaryti svetainę, tai ilgaskvarnis Abromaitis nubėgęs į policiją įskundė, kad čia kalbės bolševikas ir bažnyčių griovėjas, bet mums nuėjus į policijos stotį, susiradus visus viršininkus ir pil. Gotautui paaiškinus, kad visas tai melas ir parodžius principus, policijos perdėtiniai nusijuokė ir sako — eik ir kalbėk. Žmonės, kurie buvo arčiau, tuo sugrįžo į svetainę ir išklausė prakalbų, sutvėrė kuopą, gana veiklųs tėvynainiai įėjo į valdybą: pirm. — Pranas Liutkus; sekr. — Pet. Orečka; kas. — M. Vitartas. Reikia pažymėti, kad Braddocko lietuviai, tai geri tėvynainiai; jie savo paskirtą bonų kvotą su virš išpirko. Tai vis pasidarbavus gerb. B.Vitartui. Dabar susitvėrus ten Sandaros kuopai, susipažįs su tikrai demokratiškais principais.

Nedėlios vakare buvo S. S. dalyje. Surengė 36-ta kuopa. Čia daugiausia pasidarbavo sandariečiai, Kaz. Brazaitis ir J. Virbickas. Čia buvo pakviestas ir "Birutės" choras po vadovyste J. L. Senulio. Choras sudainavo "Lietuva, Tėvynė" ir da porą dainelių. Ir čia gana nuosekliai kalbėjo pil. Gotautas. Bet čia jau uždavė vėjo ir mus kunigėliams. Mat, buvo supykęs už vakarykštį Braddocko atsitikimą. Nuo pirmiau per savo 5 prakalbas visai neužkabino. Buvo rinktos aukos padengimui išlaidų. Perėjo birutietės, panelės B. ir M. Kivinckiutės ir M. ir V. Gurevičiutės, ir sandariečiai vaikinai užrašinėjo: Pran. Pikšris, Pran. Savickas, Pet. Gilius ir Pet. Seikis. Aukojo sekančios ypatos: P. Pikšris $2.00, F. Marcinkonis 1.00, A. Varašini 1.00, K. Kelmickas 1.00, Pov. Valavičius 1.00; smulkių $15.12, abų 21.12.

Pil. Gotautas kalbėjo antru atveju. Nors ir čia buvo manyta sutverti kuopą, bet kol kas nesusitvėrė. Nors čia šale yra kuopa Soho, bet S. S. dalyje turėtų ateityje kuopa susitverti, nes čia ir yra gana geras burelis gerų tėvynainių. But galima daugiau pasidarbuoti mus tėvynės labui. Butų daug geriau nusisekę, jei žmonės butų dirbę gerai, bet dabarbės ir čia gana dručiai siaučia.

J. Virbickas.

PHILADELPHIA, PA.
Iš Sandariečių Veikimo.

Laikytame susirinkime A. L. A. S. 42 kp. šių metų balandžio 3-čia d. nutarta sekančiai: Parengti dvejas prakalbas p. Gotautui, butent, balandžio 10 d. Lietuvių Muzikališkoje svetainėje, 5-tą valandą po pietų. O antra panedėlyje, balandžio 11 d., Lietuvių Tautinėje svetainėje, 8-tą valandą vakare.

Nutarta išrinkti komisiją peržiurėjimui knygų iš dviejų ypatų. Paskiaus buvo svarstoma kas link paėmimo notų, kad tuomi palengvinus Sandaros skolų apmokėjimui. Bet pakol kas,tas klausimas likos nenutartas tik del tulų priežasčių. J. Kaulinskas ypatiškai nuo savęs prisižadėjo paimti keletą notų.

Negalima butų nepastebėjus liudną žinutę apie mirtį 42 kp. nario keletas sąvaičių atgal. Kaip ir visuomet, musų mieste be skandalėlių neapsieina, tai ir laidojant 42 kp. velionį "viščiukai" turėjo pusėtinai riksmo. (Turbut norėjo paimt į dangaus karalystę). Na ir tulas draugijas ir jos narius prakeikė, kad bedievį laidojo. Gaila, kad musų "viščiukai" vis dar neišauga, bet tiek to. Lai buna velioniui lengva šios šalies žemelė. S. G.

RACINE, WIS.

Kovo 27 d. A. L. T. S. 35 kuopos buvo svarbus susirinkimas Union Hall. Pasikvietė kaimynę sešutę, Sandaros 44 kuopą, bendram pasitarimui ir subendrinimui spėkų tolimesniam veikimui. Kaimynai kenoshiečiai mus pakvietimą priėmė, atsiųsdami gerb. Praną Zakarevičių. Svečias susirinkime pasakė trumpą prakalbėlę, išreikšdamas, kad gyvas reikalas mums subendrinti spėkas bendram veikimui.

Kadangi Kenoshiaus 44 kp. nėra galutinai aptarus apie tą reikalą, tad liko padarytas nutarimas sekantis: Apkalbėjus reikalą, 44 kuopa praneš 35 kuopai, tuomet susitarę abiejų kuopų atstovai suvažiuos su pilnais įgaliojimais ir pradės sistemačiai veikti. Tikslas to veikimo šis: sustiprinti esančią 48 kuopą Waukegan'e. Tverti naujas kuopas Wisconsin valstijoje, butent tose kolionijose: Milwaukee, Port Washington'e, ir Sheboygan. Gerb. svečias, P. Zakarevičius apart kit-ko pranešė džiuginančią žinią, kad kenoshiečių 44 kuopa lavinasi statymui veikalo "Audra Giedroje", Kada bus galutinai prisirengę, perstatys ant vietos, po to pažadėjo patarnauti raciniečiams ir waukeganiečiams. Štai tuo pradžia mus bendro darbo matyti. Atlikus tą, beabėjo sustiprėsime finansiškai ir imsimės skleidimo Sandaros principų tuose lietuvių naujokynuose, kur dar Sandaros kuopų nėra.

Kiekvienas darbas atneša naudą, ir mes iš to veikimo turėsime vaisių. Turint kelioliką kuopų, sudarysime Wisconsin valstijoje Sandaros kuopų apskritį. To atsiekus ir taip susitvarkius, kur kas pasekmingesnis bus veikimas ir nauda bus Motinai Lietuvai, sykiu ir organizacijai. Mus spėkos didės ne dienomis, bet valandomis. Juodieji Romos apaštalai, taip ir raudonieji tavorščiai su tavoršKomis nuo mus, sandariečių, teisingų demokratijos principų tirpte tirps, kaip nuo vasaros kaitrios saulutės.

Kas aukščiau pasakyta, turime tą įkunyti, vienas išėjimas— imtis už darbo tuojaus su energija, atsidavimu! Tegul tie mus tikslai buna apvainikuoti rutų vainikėliu,nes mes, žodį davę, jo laikysimės!

Buvo pakeltas klausimas apie Lietuvos valdžios paskyrimą p. B. Mastausko, kaipo nario prie L. Misijos, busimos Gynimo Paskolos kėlimo Amerikoje. Mus Sandaros 35 kuopos toks nusistatymas: į Mastauską žiurėti ne kaipo į ištikimą pilietį, bet kaipo į Lietuvos priešą. Tą savo nusistatymą mes pamatuojame tuomi, jog Mastauskas nėra dar viešai pareiškęs per spaudą, kad atsižada buti sėbru Gabrio, ir nėra užtikrinta, kad toks, paukštis įgijęs ragus, tarnaus teisingai motinėlei Lietuvai. Mes rėmėme ir remiame Lietuvos nepriklausomybę, bet Purickio paskirtąjam pan Mostawskiui ir panašiems neturime pasitikėjimo ir jo Misijos neremsime.

Gana visokių lenkbernių, ir taip daug tarpe lietuvių yra, jų daugiaus nepageidaujame.

Trokšdami, kad šitame Lietuvos kritiškame momente sukėlus kodaugiausia Gynimo Paskolos, varde to reikalo prašome Lietuvos valdžios, kad ta klaida butų atitaisyta. Reikalaujame, kad p. B. Mastauskas iš Lietuvos Misijos narių butų atšauktas tuojaus!

A. L. T. S. 36 kuopa,
Rašt. **M. Kasparaitis.**

LAWRENCE, MASS.

Nors lawrenciečiai lietuviai pasidalinę į įvairias grupes, bet kartais visgi vieni kitiems prijaučia ir paremia teatruose koncertuose, prakalbose ir t. t.

Balandžio 3 d., 2 val. po pietų buvo parengtos prakalbos A. L. T. S. 12 kp. Kalbėtojas buvo gerb. J. Baniulis, "A. L." redaktorius. Kalbėjo dviem atvejais. Jis visą savo prakalbą nurodinėjo klausytojams šių dienų Lietuvos padėtį ir ateitį, ypatingai ragino stoti į A. L. T. S. draugiją ir buti ant sargybos — gynėjais laisvos, neprigulmingos Lietuvos. Matyti, gerb. Baniulio kalba publikai patiko, nes po jo prakalbos pasigirdo smarkus rankų plojimas. Todel Naujos Anglijos sandariečiams yra patartina pasikviesti už kalbėtoją gerb. J. Baniulį, nes tik vieną tokį turime kalbėtoją N. A. ypatingai sandariečiams.

Beto, kalbėtojas jausmingai ragino publiką gelbėti Lietuvos našlaičius, sumesti jiems kiek aukų. Iš surinktų aukų apmokėjus prakalbų iškasčius, likusią dalį pasiųs Lietuvos našlaičiams. Todel gg. Ono Mažečiutė ir A. Bagdonas perėjo per svetainę ir surinko $10.34. Po doleri aukojo: Z. Jankauskas, A. Marcevičius; po 50c.: M. Gustaitis, V. Krivas, S. Kuzma ir Baltrėnas. Gaila, kad mums iš tų aukų dar neteko apsimokėti rengimo iškasčiai. Viso mums pasidarė: salė $5.00, kalbėtojui kelionė $5.74, spauda $3.75 — viso $14.-49. Visgi aukuotojams varde Sandaros 12 kp. tariame ačiu!

Po prakalbų buvo viršminėtos kuopos mėnesinis ssuirinkimas toje pačioje svetainėje. Svarbiausi nutarimai sie: 1) kiekvieną mėnesinį susirinkimą turi protokolų raštininkas paskelbti "Sandaroje"; 2) išrinkta 3 gaspadoriai gegužinei, kuri įvyks birželio 11-12 dd.; 3) vienbalsiai nutarta paaukuoti "Sandarai" sumažinimui skolų $10.00.

Toje pačioje salėje, vakare buvo "Biručių" teatras, "Rytų Pilis". Visi lošėjai pusėtinai atliko savo roles, už ką verti pagyrimo. Žmonių buvo pilna svetainė. Matyti, sandariečiai irgi simpatizuoja "Birutėms", nes veik visi buvo atsilankę viršminėtan teatran.

J. Žukauskas.

RACINE, WIS.
Sandariečio Išleistuvės.

Siaučiant bedarbiai, lietuviai kaip paukšteliai pavasario sulaukę pulkelis po pulkelio skrenda prie savųjų į Lietuvą — namo, ten padėti vargelį nešti ir ginti Lietuvos Laisvę. Amerikoje sandariečiai daugiausia motinai Lietuvai dirbo, tad jiems ir miela Lietuva, jie ir važiuoja į ją, parvažiavę džiaugiasi darbo pasekmėmis. Vienas darbuotojas prie 35 kuopos nuo pat susitvėrimo iki šiolei per 4 metus,

(Tąsa nuo 6 pusl.).

Iš Miko Petrausko Dienyno

(Tąsa).

Bolševikų kariuomenė — kareiviai, sušeidami su Lietuvos kareiviais sakę, kad jie labai norėtų kovot su lietuviais, nes, girdi, jie galėtų pasiduoti nelaisvėn ir turėtų Lietuvoje duonos pasivalgymui, nes be duonos gyvent esą negalima.

Dabar Lietuvon daug kas norėtų atvažiuoti, nes Lietuva maisto turi pakaktinai. Kaune —duokim — aš einu tankiai pietautų Seimo valgyklon, ir pietus gauni iš trijų gerų valgių: sriubos, kepsnio mėsos, varškečių ar kokių nors papločių ir kitokių saldžiai sutaisytų valgių ir dar gviejų rušių duona: juoda ir balta, ir už tą viską mokama 8 auksinai, t. y., 8 markės; markės kaina dabar žema — tai išeitų apie 15 centų. "Versalius," pirmaeilis Kauno hotelis, ten puikius pietus už 25 auksinus, tai Amerikoje negautum už 3 dol.

Taipgi rugpiutės 28 buvo vaikų koncertas Lietuvos Moterų Globos Prieglaudoje, Mickevičiaus gatvė, No. 2, Kaunas. Man nuėjus, radau jau ir koncertą pradedamą. Vaikų buvo ant scenos apie 100 ar daugiau. Visi gražiai, švariai ir maž-daug, vienodai parėdyti: forma aprėdalo prilaikoma Vakarų Europos, Šveicarijos. Vaikų ten buvo nuo kokių 3 iki 12-14 metų amžiaus. Vaikai daugiausiai daineles dainavo, taipgi deklamavo ir net pianą skambino. Matyt, kad vaikų globa yra labai nuoširdi ir gera: su vaikais apsieinama begalo švelniai. Matyt iš šalies, kad ten yra, didumoje, persiimta auklėjimo kripsniu iš Pestalozzi, Frebeliu ir jiems panašiais. Vaikų koncertą vedė jų mokytoja, p-lė Paseskaitė iš Worcester'io, Mass., padėjusi tam dalykui ne mažai triuso. Iš prižiurėtojų ir vedėjų Prieglaudos sužinojau dvi: p. Šleževičienę ir p. Raupienę.

Vaikų koncerte teko matyti daug Lietuvos veikėjų: pp. Leoną, Šleževičių, Velykį, Dr. Brundzą, Dr. A. Rutkauską, p. A. Bulotą, p-lę S. Landsbergaitę, Dr. A. Sliupiutę, Dr. Alekną, p. J. Šerną, p. Noreiką ir daug kitų. Taipgi buvo atsilankę ir estų atstovai.

Inžinierius T. Naruševičius pranešė man, kad matėsi Maskvoje su mano broliu Kipru, ir kad pastarasis greit sugrįžš Lietuvon. Kipras jau įdavęs parvežt ir dalį savo mantos.

Diena prieš aplankiau kalbininkų Jablonskį. Ponas Jablonskis yra sergąs, kojų nevaldo. Šiaip dar turi pilnai protiškos galės ir savo srityje kasdien dirba: diktuoja iš kalbos žinijos kitiems kalbininkams ir tie užrašinėja. Ponas Jablonskis persiėmęs labai bėgamojo momento nuotikiais ir pilnas vilties Lietuvos gražiai ateičiai. Klausė p. Jablonskis apie gimines Amerikoje. Tai jam galėjau pasakyti, kad jo dvi giminaites Worcesteryje pažįstu, ir kad viena jų yra dainininkė, — labai tuomi apsidžiaugė.

Rugpiutės 29 pasižymėjo tuo, kad buvo Kauno mieste Šaulių Sąjungos rinkliavos diena. Iš pat ryto Šaulių Sąjungos sentimento žmonės išbyrėjo iš Šaulių vietovės, nuo Laisvės Alėjos ir visą Kauną, argu Kauno visuomenę atakavo. Iki pavakariui veik visi turėjo po vieną-du ar daugiau prisegtų ženklų ir vaikščiojo gatvėmis, laukdami pasirodymo ir pačių Šaulių. Šauliai, tai liuosnorių karinė organizacija, kurie gynime Lietuvos krašto atliko ir atlieka didelį darbą karės lauke. Šaulių organizacijon priklauso ir merginos bei moterys, ir jų bendrus burius mačiau: moteriškos eina kartu su vyriškais ir lavinasi kartu kariagos moksluose.

Šaulių paroda buvo garsinta, kad prasidėsianti 12 v. dieną, vėl pranešė, kad 4 v. po pietų, įvyko vis-gi šiek-tiek vėliau, — tai jau vietoje maža netvarka. Buvo parengimai: vežimai, senovės raiteliai, šarvuotieji raiteliai ir-gi buvo ir dabartinių Šaulių burys Kauno vietovės, kurie ėjo pėsti, bet su šautuvais.

Atvaizdinta buvo: Lietuva senovėje, Lietuva karės metu ir Laisva Lietuva. Paroda perėjo kai-kurias svarbesnes Kauno gatves ir kuomet ėjo per Laisvės Alėją, tai jau buvo po saulaleidžio ir todel prie kai-kurių vežimų buvo raketos ir beugalinės šviesos.

Prie Šaulių Sąjungos priguli visi, kas tik nori: amžini nariai, kurie įmoka Sąjungon vienu kartu 1000 auksinų; nariai - rėmėjai, kurie moka mėnesiui 15 auksinų ir veiklieji nariai, pildanti pareigas kariagos ir-gi moka bene 5 auksinus mėnesiui.

Šauliai Lietuvoje įgyjo vardą už išvyjimą bermontininkų iš Lietuvos; dabar jie atlieka gerą patarnavimą visuose susidurimuose su lenkais.

Šaulių viršiausias perdėtinis yra Vladas Putvinskas, rašėjas ir savojo krašto didelis mylėtojas. Jį, Putvinskį, Šaulių Sąjungos name gali rasti ir anksti ryte ir vėlai vakare.

Saulių S. yra prisidėjusių ir grįžusių iš Amerikos.

Šiądien, rugpiutės 30 d., maniau, kad diena praeis be didelio nuotikio. Su musų valstijos vyrais prisiėjo šį-tą pakalbėti apie šių dienų nuotikius, o kad pasikalbėjimai su vienu - kitu buna gana dažnus, tai tas virsta paprastu dalyku. Bet-gi, vakaro sulaukus, susitikau p. V. Putvinskį ir jis man davė savo veikalą "Giedrė" perskaitymui. Ejau namon gautą veikalą skaityti. Prieinant man prie mano gyvenimo durių, girdžiu mane šaukiantį moterišką balsą. Prieinu prie mane šaukusios, pasirodo — p. Budrevičienė, karininko žmona, iš tėvų Orentų. Sako man: "daug nekalbėsiu, nėr kada. Atėjo ešalonas su įkautu ir jų tarpe yra ant Kauno stoties tamstos brolis Kipras, tiesiai iš Petrapilio parvažiavęs." Tokia netikėta žinia, lyg elektra mane griebė ir panorėjau but ten prie brolio akymirksniai. Pasitaikė čia ir dailininkas p. Karpavičius, — griebėme vežimą ir važiavome ant stoties. Privažiavome. Įbėgu stotyn ir klausiu, kur įkaita. Parodė man toli nustatytus vagonus. Nubėgu. Randu ten įkautą, bet Kipro ten nėra. Klausiu: kas žino Kiprą Petrauską, artistą ir kur jis? Balsas atsiliepia, kad jis kituose vagonuose buvęs ir kažkur nuvažiavęs. Bėgu vėl ant stoties ir jieškau stoties komendantą, bet nesurandu. Klausiu vieno, kito ir man vėl parodo kitoje vietoje, toli nustatytų traukinių, — sako — ten esą irgi grįžusių iš Rusijos. Bėgu ten. Bėgu pro vagonus ir šaukiu: Kiprai! Kiprai! — Iš vieno vagono atsiliepia balsas Mikai! broli, Mikai — tai buvo Kipro balsas. Išbėgo Kipras iš vagono, ir mudu apsikabinome bučiuoties ir abudu taip pradėjome verkti, kaip kudikiai ir tiek verkėme, kad tik per ašaras su vargu vienas kito vardus tegalėjome ištarti. Kipras, matyti, dar nervingesnis, negu aš, o gal tai kelionė jį tiek sunervavo, nes nuo Petrapilio iki Vilniui užėmė veik 3 sąvaitės laiko, tai jis net pradėjo visas drebėti nuo ašarų. Aš pamačiau, kad stovėt ant vietos tokiame atsitikime negerai, tai aš jį pavedžiau eit su manim iki stoties ir ėjome greitu laiku, kad nervams parengus priešingą veikmę ir juos užslopinus. Nuėjome ir apsiraminome. Perėję varsnas ir grįžtame. Atvažiavo apsaugos ministeris, čia jį pasitikome ir grįžome visi prie įkaitos, prie vagonų. Mano dideliam nusistebėjimui, radau ten savo senųjų draugų kelius: G. Feterauską, bankininką; Sabaliauską, inžinierių; V. Biržišką, inžinierių; Dr. O. Jablonskiutę ir kitus. Čia buvo atvažiavusieji išdalyti į įvairias Kaune apsigyvenimo vietas, o Kiprą aš paėmiau pas save. Kipras jau dabar miega, nes 2 v. nakties, o aš užrašiau žiupsnėlį įspudžių.

(Bus daugiau).

LIETUVA PARTIJOS IR DVASIŠKIJA.

Lietuva yra ta šalis, kurioje mes užaugome ir savo jaunas dienas praleidome. Nors ir reikėjo sunkų darbų dirbti ir visokių nedateklių panešti, bet visuomet budavom linksmo budo, nes Lietuvoje klimatas daug sveikesnis ir saulės spinduliai žmogaus jausmus daugiau gaivina. Apleidom savo gimtinę šalį ne delto, kad nemylėjom, bet kad buvom priversti rusų despotiškos valdžios, kurios jungą nebegalėjom panešti. Apleidę gimtinį kraštą išsiskirstėm po visą žemės paviršį ir išsidalinom į visokias partijas ir partijėles. Atsirado net tokių išsigimėlių, kurie užmiršta savo gimtinį kraštą. Nors jie ir sako, kad jų tėvynė tai visa pasaulė, bet kada atsimena Lietuvą, tai ir jų jausmus Lietuvos švelnus vėjelis traukia. Tie gaivalai yra rusų pasekėjai arba "komunistai", kurie visokiais budais niekina Lietuvos valdžią, ir kada sutvarkė tikri jos sunai tą šalį, tai ir jie lenda, kaip vanagas į kito paukščio lizdą, bet linksma darosi, kada pamato savo klaidas ir prisiekia Lietuvos trispalvei vėliavai ir tampa ištikimi jos piliečiai.

Tarp išeivijos atsirado ir mylinčių savo matutę, kurie pagelbėjo kiekvienoje nelaimėje, gindami nuo užpuolikų savo aukomis, protestais, pirkdami Lietuvos Paskolos bonus, remdami Lietuvos valdžią ir jos pasiuntinius. Tie jos ištikimi sunai yra "sandariečiai", tautininkai arba ištikimi Lietuvos piliečiai, kurie dar nepriklauso nė vienai partijai, bet skaitosi viduriniais. Smagu but, kad tie "viduriniai" stotų po Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros čarteriu ir suvienytų savo milžiniškas spėkas ir dirbtų tą šventą darbą Lietuvos Respublikai ir lietuvių tautos pakilimui.

Dar yra Lietuvos sunų ir daugiaus, kurie iš viršaus atrodo ištikimais jos piliečiais, bet panagrinėjęs, atrodo labiau mylinti Lenkiją arba Prancuziją, tai yra klerikalai arba, geriaus sakant, dvasiškija. Jie draugauja su lenkberniais, kaip Gabrys, Bartuška, Mostowski ir kitais. Bet tik žiurėkim, K. D. P. susivažiavime Kaune ką ten nutarė suvažiavę Prancijos vyskupai ir kunigai ir visos Lietuvos kunigai ir vyskuas Karevičius, kur dalyvavo Kaupas, Mastauskas ir kiti jiems panašųs? Kaip aprašo jų laikraštis "Laisvė", apsvarsčius krikščioniškus reikalus, prieita prie draugiškumo su Prancija, ir viso seimo nariai suriko: Valio, valio, valio! lai gyvuoja krikščioniška Prancuzija! Mes matom, kas jiems rupi: jie apie Lietuvą nė užsiminti neužsiminė, jų troškimas, kad gyvuotų Prancuzija, kuri labiausia smaugia Lietuvą, kuri suteikia lenkams visokią pagelbą. Juk jei ne Prancija, tai lenkai seniai butų išvyti iš Vilniaus. Juk Prancija davė lenkams kareivius, amuniciją ir pinigus, kad tik lenkai užimtų Lietuvą; juk lietuvių priešai tai lenkai ir prancuzai — o musų dvasiškija rėkia: lai gyvuoja! Tai ko dar nerėkiat, kad lai gyvuoja Lenkija?

Tai tokia slapta musų dvasiškijos politika, kurią ne kiekvienas Lietuvos pilietis gali permatyti.

A. J. Lukšis.

Mažai Doros.

Svietiškiam kalbėti apie dorą dvasiškiai, abelnai, neduoda autoriteto. Vis nurodo, kad tik dvasiškiai, kaipo šio mokslo daktarai, šiame klausime, autoritingais yra kalbėti — išvadus daryti. Svietiškiai - gi nusimano kitaip; jie, neatsižvelgdami į tuos nurodymus sau patįs tas teises pasiima ir doros klausime kalba ir, tankiai, daug sumaniau patį klausimą apibudina; geresnių ir rimtesnių išvadų pateikia.

Lenkų ir jų "polckos wiaros" nedorybes, iki šiol, tik svietiškiai įžiurėdavo, jas aikštėn iškeldavo. Bet musų dvasiškiai, ne tik jiems kredito už tai neduodavo, bet dar svietiškius pačius nedorybėje įtardavo už tai, kad jie drąsiai apie tai kalba; nurodymus ir išvadas daro.

Laikas bėga ir mintįs keičiasi ir tik ačiu tam, nunai, musų svietiškiai kredito jau gauna, nors ir netiesioginiu budu. Nunai, jau patįs dvasiškiai pripažįsta, kad lenkai yra nedori ir jų "lenkiškas" tikėjimas nedoras. Šitaip parėiškia "Draugo" redakcija, savo laikraščio No. 75. Šio laikraščio vyriausias redaktorius yra kunigas, titule profesorius ir žymiausis lietuviško klerikalizmo vadas Amerikoje. Abejonės buti negali, kad jo pareiškimas neautoritingas butų. Tik motyvas, dėlei kurio lenkai ir "lenkiškas" tikėjimas nedori, yra labai apribuotas. Nedori lenkai ir nedoras jų tikėjimas, sulig "Draugo" redakcijos, yra tik už tai, kad lenkai "kankina ir zudo", ne tik musų kunigus, o ir su savaisiais negeriaus apsieina. Tik kunigų duoma rupinamasi. Juk lenkai amžiais kankino ir žudė, bet kuomet kankindavo ir žudydavo tik svietiškius praščiokėlius, tai musų dvasiški autoritetai nematė ir nejuto, o tik svietiškiai ir tik šio luomo žmonės, jaučianti sopulius kalbėjo, rašė ir išrodinėjo lenkų ir jų tikėjimo nedorybes. Nėra tos nedorybės, kurios lenkuose rasti negalėtum. O tai vis yra vaisiai Romos katalikų tikybos, kurią lenkai vadina "polska wiara" ir "nasza polska kultura" ir kuomi jie taip giriasi.

Labai gerai, kad ir musų kunigai pajuto "polskos kulturos" žaizdas ir sopulius ant jų pačių kuno padarytus; gerai, kad pamatė, jogei "lenkiškas" tikėjimas yra nedoras. Tas tik patvirtina svietiškių teisingumą. Ir gal buti, kad laikui bėgant prieisime prie bendresnio susipratimo ir darbo Lietuvos ir lietuvių naudai.

Tik keblumas išeigai iš to, taip sakant, "užburto rato" vis dar pasilieka. Lenkai vis dar tebesididžiuoja, kad lietuviams 'kulturą" davė, pateikdami Romos katalikų tikybą, kurią jie monopolizuoja esant jų savastimi, vadinant "polska wiara". Už tai lenkai ir lietuvius katalikus vadina "savais", nes jie lietuviams įpiršo tikybą ir, mano, kad lietuviai yra dalimi šito lenkiško monopoliaus. Lenkams už pasidarbavimą Romos Papa ir kredito davė ir daug visokių privilėgijų. Papa lenkus užtaria ir gelbsti jiems, o lietuvių nemato, negirdi ir nejunta. Ar doras tatai gali buti darbas gelbėti ir remti nedorėlius? Ir Lietuvos kunigai, pirmiaus visi, vėliaus dauguma, o dabar bent dalis jų, pilnai pritaria lenkų politikai ir Romos nusistatymui. Aišku, kad ir jie (kunigai) buvo ir yra rėmėjais nedorų lenkų ir jų nedoraus tikėjimo.

Bet kaip čia iš to iseiti? Kada Vilniaus vyskupas Matulevičius lenkbernius kunigus prašalino iš lietuviškų parapijų; kada jis pasiskelbė pritarimo Lietuvos respublikos savytam gyvenimui ir kada pareiškė pritarimo Lietuvos valdžiai, tai Varšavos Arch-Vyskupis metė ant Vilniaus vyskupo ir ant Lietuvos savo prakeikimą. Vilniaus vyskupą įskundė Romai ir, dabar klausimas, kaip Papa pasielgs? Neoficialiai, žinoma, kad Varšavos Arch-vyskupas ir čia gavo kredito, o Vilniaus - lietuvis Matulevičius, gavo pabarimo (o gal ir pabaudos) "už nepaklusnumą" paliokui?

Šitoks pasielgimas Varšavos Arch-vyskupo ir Papos lietuviams išrodo esanti didelė nedorybė. Bet iš lenkų ir Romos pusės, šitoks pasielgimas nevien skaitomas doru, bet net kredito ir pagyrimo gauna.

Mat, Romos katalikų tikyba yra tarptautiška. Romos politikos nusistatymas per tai ir yra: remti didesnius ir tvirtesnius, neatsižvelgiant visai į tai, ar tas butų dora, ar nedora. Todel ir išeina jogei, sulig tokio nusistatymo, lenkai nedorais gali buti tik kaipo lenkai, bet jų nedorybių Romos Valdžia, kaipo tokia, nemato. Tai politika. Nedora politika, tikro lietuvio akimis žiurint.

Nedorybė, musų nusimanymu, čia nepaeina iš tautos kamieno, bet ji paeina iš "lenkiško" tikėjimo. O "lenkiškas" tikėjimas, tai jug Romos katalikų tikėjimas. Ir, jeigu, sulig "Draugo" redakcijos, šitas tikėjimas nėra doras pas lenkus, tai jis negali buti doras ir pas lietuvius, nes tai sriuba iš vieno puodo. Todel, jeigu šitą sriubą valgydami lenkai liekasi nedori, kaipgi yra ar buti galėtų su lietuviais, kurie ir-gi tą pačia sriuba maitinasi?

J. Valas.

KOVA DEL SPAUDOS

Musų dabartinis jaunimas jau mažai atmena, ar visai nebeatmena spaudos uždraudimo laikų. Juk spauda buvo leista mums 1904 metais, taigi šešiolika tik metų praslinko nuo to laiko, kuomet mums buvo caro "malonės" leista spaudai ir raštams savo raidėmis naudotis. Tačiau visa musų senelesnė visuomenė gražiai dar atmena tą laiką, kaip didžiausia brangenybė buvo koki lietuvių kalba spaudinta brošiurėlė ar knygelė, kai del elementoriaus ar maldaknygės tekdavo kuone Sibiran važiuoti, o jau kalėjime sėdėti tikriausiai ir kuomet, nežiurint dideliausių persekiojimų, Lietuvoje nebuvo nė vienos šeimynos, kuri nekovotų su valdžia: ar tai knygą skaitydama ir ją slėpdama, ar ją tarp kaimynų platindama ar iš Prusų slapta per sieną gabendama. Taigi, nekalbant apie senovės lietuvių tautos kovas del savo nepriklausomybės, buvo tai pirmoji kova, kurioje dalyvavo visa tauta, nežiurint nė amžiaus, nė lyties, nė užsiėmimo. Ir tą kovą pažinti ir įvertinti yra visų lietuvių pareiga, ypač tų, kam joje dalyvauti neteko.

Patsai lietuvių raidžių uždraudimas faktinai įvyko 1864 metais, taigi tęsėsi 40 metų. Jis buvo išdalies įvykiu nenusisekusio lenkų 1862 metų sukilimo. Rusų valdžia uždraudimu vartoti "lenkiškąsias" raides ir įvesdama rusų, neva tuo budu norėjo išgelbėti lietuvius kaimiečius iš po lenkų įtakos, o iš tikrųjų jai rupėjo mus pamaži surusinti. Tik viename apsiriko: jai rodėsi, jog griežtu uždraudimo keliu ji galėsianti lengvai įveikti ką tik iš baudžiavos paliuosoutus valstiečius; ji buvo tikra, jog lietuviai valstiečiai, neturėdami lig šiol savo literaturos, tai gi neįpratę dar tinkamai prie tųjų lenkiškųjų raidžių, nesupras caro valdininkų tikrų siekimų.

Ir ištikrųjų, Lietuvos liaudis anuomet dar nebuvo kiek reikiant išbujojus: lietuviai per maža turėjo savo laisvos šviesuomenės, o dideliausioji lietuvių dalis dar baudžiavos jungą nešė. Tačiau ir šičia jau nemaž buvo padaryta. Poetai Strazdelis, Poška, istorininkas ir žmonių knygelių rašytojas Simonas Daukantas, kalendorių leidėjas Laurynas Ivinskis, vyskupas Valančius, o su jais ir kiek kitų svietiškių ir kunigų jau išsijuosę dirbo savo krašto raštijai pakelti, žmonių švietimui skleisti. Tačiau jų buvo per maža. Baudžiavų panaikinimas prileido prie mokslo ir plačiąją ukininkų minią — reikėjo tik laukti 10-15 metų, kol jaunimas išeis mokslus, kol į darbuotojų eiles lietuvių švietimo srityje stos naujos jiegos. Tik čia ir įvyko spaudos uždraudimas, kuris ilgam laikui sustabdė musų raštijos išsiplėtojimą, bet užtat pagamino tokią caro valdžios neapykantą visoje Lietuvoje, kad net parengė dirvą galutinam rusų valdžios nusikratymui.

Rusų valdžia manė pasiekti savo tikslo dviem keliais: uždraudimu lietuvių knygų spausdinimo, skaitymo ir platinimo ir, iš kitos pusės, spausdinimu ir platinimu, ypač per mokyklas, knygučių rašytų lietųvių kalba, bet rusų raidėmis. Tačiau abiem tais tikslais nieko nepasiekė.

Iš vienos pusės, kad ir, pradžioje, vienas kitas lietuvių rašytojų, gerai nenuvokdamas caro vylių, buvo sutikęs rašyti rusams rusų raidėmis lietuvių knygutes, tačiau greit susiprato ir nuo to darbo atsisakė. Taigi nebuvo kas tas knygutes rašo. Iš viso per keliasdešimts metų spaudos uždr udimo išeista tokių knygučių vos keliolika ir tai daugausiai paties uždraudimo metų pradžioje. Bet del to rusai nelabai nusimindavo, manydami, kad grynai rusų knygutės dar greičiau lietuvius surusins. Iš kitos pusės platinimas knygų ėjo begalo sunkiai. Juk knygos jėga neįbruksi, nepriversi jų pirkti, jei jos nenorima, o žmonės nenorėjo ir beveik visiškai nepirko. Svarbiausių platinimo įrankių buvo rusų mokyklų mokytojai: jiems buvo siunčiamos knygos pardavimui; jie iš to pardavimo turėdavę pristatyti atskaitas. Ir kas gi pasirodė: dar pradžioje, kuomet karštai rusai to darbo ėmėsi, kitas mokytojas kartais dar sugebėdamo parduoti tų knygų per metus už kelias dešimts kapeikų, o visoje buvusioje Kauno gubernijoje— už kelis rublius ir tai nežinoma, ar iš tikrų jie už tiek parduodavo, ar savo pinigais atlygindavo, kad tik savo uolumą valdžios akyse parodyti. Vėliau gi pardavimas savaime visiškai sustojo ir visos k ygos liko sukrautos mokyklų ar valsčių pastogėse, kur ramiai buvo žiurkių graužiamos, ar lietaus ėdamos. Ne geriau pavyko ir su pačiu uždraudimu. Pradžioje lietuvių šviesuoliai dar kiek buvo nusiminę ir stengėsi tik atgal atgauti spaudą, ar platinti anksčiau išleistas knygutes. Tačiau greit suprato, jog laukti nėra ko ir perkėlė knygų spausdini-

(Seka ant 7 pusl.).

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly
"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaiteny Orderiu, adresuojant: tosi nuo dienos užsirašymo.

Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:

Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

KLERIKALAI ATAKUOJA L. SĄJUNGĄ.

Iš straipsnio, tilpusio šiame "Sandaros" numeryje, skaitytojai patirs, kad samdyti klerikalų gizeliai nesiliauja užispuldinėję ant Lietuvos Piliečių Sąjungos ir ant buvusios L. Misijos. Į jų šmeižtus pati Sąjunga nuosekliai atsako. Tokis atsakymas yra reikalingas, kad persergėjus visuomenę. Visuomenei,nesekusiai nuotikių bėgio, daugelis dalykų neaišku, ir kad koks agitatorėlis ima skleisti melus,tai teisingas žmogus, pats nepratęs meluoti, mano, kad ir kiti nemeluoja. Ir įtiki melams, arba, kas da aršiau, tikėjęs visiems, pradeda niekam netikėti, nė savo protui.

Šmeižtai ir melai, nuolatos skelbiami, įtikina ir inteligentus žmones. Paveizdan, Lietuvos užsienių ministeris d-ras Purickis, matomai, visiškai patikėjo klerikalų skeibimams ir paskyrė į naująją Lietuvos Misiją tokį žmogų, kaip p. Mastauskas.

D-RO PURICKIO KLAIDOS.

Lietuvos užsienių ministeris, sprendžiant iš jo darbų, yra labai neapsižiurintis žmogus. Skiria Amerikos Misiją ir neapsižiuri, ką daro. Matyti, kad jis Amerikos lietuvių gyvenimo visai nepažįsta ir nepasistengia patyrinėti. Kaip gi kitaip išaiškinti jo paskyrimą p. Mastausko į Misiją? Mastauskas, daugiausiai lietuvių vadinamas "pan Mostowski," visą laiką buvo su lenkais ir tik ar trejatas metų, kaip pasirodė tarp lietuvių. Ir tame pasirodyme išėjo aikštėn su labai abejotinos lietuviams vertės žygiais. Visų pakraipų laikraščiai turėjo ką negero apie jį pasakyti, katalikai prieš jį protestavo, kilo nuomonės, kad p. Mastauskas reikia parvilioti Lietuvon ir ten suareštuoti ir t. t. Ir štai tokį žmogų d-ras Purickis skiria mums į Misiją, visai nepateisinęs jo darbų. Pakeisdamas senąją Misiją, d-ras Purickis argumentuoja, kad jaja nebuvo pakakinta Amerikos lietuvių visuomenė, taį, esą, reikia statyti klerikalai į Misiją. Rodos, kad ministeris turėtų žiurėti ne partijų reikalų, tik visos Lietuvos. Bet praleiskime tą tuo tarpu, dirstelėkime į ką kitą: delko d-ras Purickis nepasiteiravo, ar ištikrųjų Amerikos visuomenė nepatikėjo senajai Misijai? Galėjo lengvai patėmyti, kad jai buvo didis pasitikėjimas. Iš Amerikos liet. laikraščių galėjo patirti, kad vien tik klerikalai kėlė liarmą. Nesunku jam buvo datirti, kad čia klerikalai yra neskaitlingi — burelis kunigų su samdinių bureliu. Visa klerikalų galybė, tai Tautos Fondo pinigai, surinkti vardu Lietuvos, iš kurių arti trečią dalį jie pasiima su ceremonija ir "įstatymiškai," o kiek pasiima be ceremonijos, slapta, to visuomenė nežino, nes atskaitų T. F. neišduoda. Katalikiškoji visuomenė tiek klerikalams patiki, kiek jiems pasiseka prisimeluoti, pridengiant politiką tikėjimu. Gerb. d-ras Purickis galėjo patėmyti, kad kas link Misijos klerikalams nepasisekė apdumti katalikų akis: visi matė, kad p. J. Vileišis, ant kurio daugiausia užsipuolama, yra teisingas žmogus, kurs darbuojasi Lietuvos, o ne partijų reikalams. Taigi katalikų visuomenė ir neklausė klerikalų užimo ir siuntė aukas Lietuvon per Misiją, nepaisant klerikalų pastangų pastoti tam kelią. Katalikų visuomenė nesuprato, kad ant Misijos užsipuolimas yra delto, kad ji pareikalavo atskaitų nuo Tautos Fondo, kurs rinko aukas vardu Lietuvos. Bet d-ras Purickis privalė tą ištirti, pirma atsiunčiant mums Misijos narius. Ir da viešai pasisakė, kad pataikauja klerikalams...

KITOS D-RO PURICKIO KLAIDOS.

Matyt, lygiai neatsargiai d-ras Purickis elgiasi ir su kitų šalių atstovų paskyrimais. Prie jo ministeriavimo kyla viens po kito tarptautiškieji lietuvių skandalai. Anglijoje dalykai gal da aršiau supainioti, nė kaip su paskyrimu p. Mastausko Amerikai. Ten nemaloniai skambėjo ir da skamba Tiškevičiaus-Rabinavičiaus - Naruševičiaus afera... Tilden Smith ir linų klausimas... Rygos incidentas su tula Mažosios Lietuvos lietuvaite ir bankininku V...

Gerbiamasis Užsienių Ministeri, d-re Puricki! teikitės bent su mumis, Amerikos lietuviais, atitaisyti Misijos klaidą, kol dar laikas. Nemalonu juk butų skandalai į viršų kelti.

"VARPO" BENDROVĖ.

Kreipiame gerb. skaitytojų domą į d-ro D. Alseikos pranešimą (tilpusį ant 6-to pusl.) kas link "Varpo" bendrovės šėrų pirkimo. Nuo savęs patartume, kad sandariečiai su didesne atyda žiurėtų į "Varpo" bendrovę. Reikia neužmiršti, kad "Varpas" ir "Lietuvos Ukininkas", leidžiami "Varpo" bendrovės, yra organai "Valstiečių Sąjungos", su kuria A. L. T. Sandara suėjo į artimus ryšius. Pirkite "Varpo" šėrus dabar, kol pinigai pigus, jie yra po $12.

Da daugiau sandairiečiai privalytų atsižiurėti į savo organą "Sandarą" — juk da "Sandara" turi skolų. A. L. T. Sandara teisingai gyvuoja, nemelžia slaptai jokių fondų, tad patys sandariečiai privalo daugiau pažiurėti ir į savo organo finansinius reikalus.

Pereitas A. L. T. Sandaros Seimas sutvėrė partijinį Sandaros Fondą. Ar-gi jau ir tas butų užmirštas? Niekas jo nejudina. Laikas visiems pasijudinti ir pasidarbuoti. Prie Sandaros priklauso tukstančiai, tai ir su mažu veikimu galima milžiniškus darbus nuveikti. Visi tik po šapelį, ir milžiniškus skruzdėlynus sukrausime.

NAUJAS "DRAUGO" REDAKTORIUS.

Iš Londono gauname sužinoti, kad išvažiavo Amerikon kun. Česaitis užimti "Draugo" redaktoriaus pareigas. Dabartinis redaktorius, kun. Bučis išvažiuojąs į Lietuvą. Iš kitur gauname žinių, kad jau kun. Česaitis yra Amerikoje ir važinėja su prakalbomis.

PASTABOS.

"Lietuvos Ukininkas" rašo: "Mes, pergyvenę pasaulinį karą, keliamės iš griuvėsių ir kartu turime gintis ,kad užpuolęs koks kaimynas mus nesunaikintų. Delto tos mobilizacijos, rekvizicijos, dideli mokesčiai ir visoki suvaržymai, delto taip sunku ir valdžia delto negera... Reikia atskirti valdžią nuo valdininkų. Daugelis piliečių, gyvenančių kaimuose, iš vieno kito valdininko pasielgimo spėja apie visą valdžią. Jei gerai elgiasi su žmonėmis artimiausis valdininkas — **gera valdžia, jei blogai— bloga valdžia."**

Bet kuomet valdininkas esti ištikrųjų geras, o kuomet blogas, — tai visuomenė ne visuomet supranta. Lietuviai papratę valdininką papirkti, kyšius duoti, bytik nereiktų atlikti pilnai nustatytų pareigų. Jeigu valdininkas pildo teisingai ir sąžiningai eina savo pareigas, pagal išleistus įsakymus, tai daugeliui toksai griežtas valdžios įsakymų vykdytojas nėsąs geras, — sako: "be pasigailėjimo spaudžia."

* * *

"Dar-ko" redaktorius p. Gudas šio mėnesio pabaigoje išvažiuoja Lietuvon. Kad kelionė nebutų tuščia, tai šaukėsi savo skaitytojų, kad sudėtų bent 600 dol., už kurią sumą nuvešiąs auksinių plunksnų išdalinti visiems Krikščionių demokratų veikėjams - rėmėjams. Bet nekaltos avelės, "Dr-ko" skaitytojai, nesiskubina dolerinių duoti tokiems reikalams, lyg daugiau suprasdamos už jųjų ganytoją.

* * *

Don - Kichotas Servanteso pasaulinis romansas, kuris jau po visą piatųjį pasaulį išverstas į visas kalbas, dabar yra musų rašytojo Kazio Puidos į lietuvių kalbą išverstas ir prasidėjo eiti prie "Lietuvos", kaipo nemokamas literaturos priedas.

* * *

Žada ir vėla "Perkunas" pasirodyti apie pradžią gegužio mėn. Menka nauda visuomenei iš tokio laikraštpalaikio, taip kaip iš "Amerikos Ukininkas": pasirodo pavasarį, keletą dolerių pasirenka už prenumeratą ir pranyksta, kaip kamparas be pipirų.

* * *

Sulig paskutinio L. P. Sąjungos Valdybos pranešimo Nr. 10, netaip jau labai toli nužengta. Sulig atskaitos pasirodo riebios išlaidos. Pagal kuopų arba skyrių adresus matosi, kad daugiausia sandariečiai yra kuopų vadai. Taigi vyriausio tikslo tvėrėjai L. P. Sąjungos neatsiekė. Bet A. L. T. S. spėkas biskį pakirto, nes skaldosi pajiegos, dirbant dviejose organizacijose tam pačiam tikslui.

Apie šitą vėliaus teks kada plačiaus pakalbėti.

PILVĖS DYGLĖ.

NEVYKĘS IŠSISUKINĖJIMAS.

Katalikų organas "Darbininkas", užkariautas klerikališkų kunigų, flirtuoja su visuomene, idant palaikyti tamsybėje darbo žmones, išpažįstančius Rymo katalikų tikėjimą. Numeryje 40-tame, datuotame balandžio 5 d., vietinėse žiniose pašvenčia visą špaltą straipsniui po antgalviu "Sandariečių šmeižtas", po kuriom pasirašo tulas "Darbo žmogus." (Delko nepasisako teisybės ir nepasirašo: "Purvino Darbo žmogpalaikis"? **Red.**). Tasai "Darbo žmogus" karštai norėdamas apginti klerikalizmą, nejuntamai įsiklampoja ir pasako teisybės, kurią reikėtų įsitėmyti kiekvienam katalikui. Štai jo žodžiai: "Karštas "sandarietis" matyti prikurstytas kitų, pasirašęs "Lietuvos Venta" rašo, buk L. D. S. centras susidėdą daugiau iš kunigų, žemina lietuvių tautą, šmeiždamas kovojančius už lietuvių laisvę ir nepriklausomybę." Reiškia, jog pats "Darbo žmogus" neužginčyja to fakto, jog L. D. S. centras susideda iš kunigų, ir jog tai yra pažeminimas lietuvių tautai, jeigu musų riebųs klebonai, nusipenėję už darbo žmonių pinigus, pamiršo altorius ir lenda į politiką, ko nė vienoje pažangesnėje tautoje taip nebuna. (Lysti tai jie visur lenda,tik pažangesnėse tautose mažiau yra tamsunėlių, kurie duodas kunigams už nosių vadžioties. **Red.**).

Tolesniai tęsdamas savo išsisukinėjimą primeta sandariečiams, buk jie (sandariečiai) netik kad puošėsi francų vėliavomis, bet dar turi ir kaž-kokią mergą Paryžiuje, su kuria palaiko artimus ryšius. Taigi čia kyla klausimas, kada sandariečiai buvo pasipuošę francuzų vėliavomis? Ir kas ta do merga — kodel-gi nepasakyti jos vardas? Čia vėl nė nepasijuto tas "Darbo žmogus", kaip iškišo ylą iš maišo. Tas aiškiai parodo, jog pats "Darbininko" štabas ar tik neturi gerus ryšius su tula merga, su kuria jo pasiuntiniai už Tautos Fondo pinigus viešėdami ilgą laiką Paryžiuje turėjo progą susipažinti. Tolesniai didžiuojasi savo namu ir mašinomis. Pasmerkia sandariečius, buk jie naudoja sudilusias mašinas. Taigi čia vėl kiekvienam žmogui atidaro akis ir aiškiai parodo, jog sandariečiai yra tikri kovotojai už Lietuvos laisvę. Jie vargsta, dirba ant sudilusių mašinų, bet surinktų pinigų kiekvieną centą atiduoda Lietuvos laisvės reikalams, o klerikalai, elgiasi visai kitaip: jiems mažai rupi Lietuvos laisvė. Jiems tik rupi, kad palaikyti tamsybėje darbo žmonių dalį. Jie apsimaskavę, neva "patrijotizmo kaukėmis" renka aukas vardan Lietuvos, o paskui nepasako, kur tie pinigai nueina. Jiems tarytum iš dvasios šventos malonės atsiranda naujos mašinos ir namai,kuriuos nupirkę nuo lietuvių išviliotais pinigais "užsimiršta" papuošti Lietuvos vėliava.

Taigi, brolau darbininke, parėję iš sunkaus darbo, pasiremk ant nuvargusios rankos, pašvęsk nors mažą laiko valandėlę rimtam pamąstymui: keno esi vadovaujamas? Ir rimtai apmąstęs stok į eilę tų žmonių, kurie dirba tikrą Tėvynės darbą, ir koveikiausiai užkirsk kelią tiems, kurie už tavo sunkiai išsprakaituotus centus sukasi sau šiltus lizdus, ir paskui tyčiojasi iš tavo kilčiausių jausmų. Nes vienas jų štabo narys nejuntamai išsiverkė, kad "Sandara" negyvuos gerai ir neįsigis namo ir mašinų, kol neturės apie save davatkų burius. Taigi pasvarstyk, ką tas reiškia.

Katalikas.

REDAKCIJOS PRIERAŠAS.

"Sandaros" No. 12 straipsnis, į kurį "Darbininko" sandarbininkas tik šmeižtais atsako, prikišo "Darbininkui," kad jo namas "Evacuation Day" šventėje buvo pasipuošęs "vien tik amerikoniškomis vėliavomis ir "bontingais,"panašiais į Francijos vėliavas,o liet. vėliavos neparodė." Gražu ir reikia pagerbti šios šalies vėliavą, bet kodel "D-kas", kurs giriasi Lietuvos meile, šale amerikoniškos vėliavos neiškabino nors mažytės lietuviškos? Į šį užmetimą atsakytojas (argu žmeižikas) nieko neatsakė, nors priekaištas buvo padarytas statas. "Sandaros" vieta nebuvo puošta, bet jei "D-kas" matė reikalo puoštiės, delko nepasirodė su lietuvių vėliava? Juk šios šalies tiesos leidžia šale amerikoniškosios vėliavos pasikabinti kas kokią nori kitą.

Neatsakytas nė kitas "Lietuvos Ventos" padarytas svarbus prikišimas, kad Bostono klerikalai agitavo prieš Lietuvos Nepriklausomybės dieną ir piršo lietuviams švęsti šv. Kazimierą, kuris yra mums ne kas daugiau, kaip tik "zwyrodniały litwin" (ištautėjęs lietuvys).

Nė šiaip, nė taip nėmykta ir apie nurodymą, kad L. D. S. Centre yra daugiausia kunigai.

Bet užtai šmeižtams nepasigailėta nė vietos, nė "įkvėpimo." Taip, net "Sandaros" redaktoriaus barzda nepalikta ramybėje. Kalbant apie barzdas, štai ką turime pasakyti: Kam, kam, bet katalikui tik, rodos, nereikėtų užsipūldinėti ant barzdos — juk barzdotas buvo ir Jėzus Kristus, kurį nukryžiavojo senovės kunigai su jų pasekėjais, o kurio meilės mokslą kryžiavoja dabartiniai kunigai su jų pasekėjais. Pažiurėkite į katalikų "Šventos Traicės" paveikslą, ir pamatysite, kad tos firmos du nariai yra barzdoti: Dievas Tėvas yra su ilga, žila barzda, o Dievo Sunus su trumpesne, tamsiai gelsva. Tai kaip gi geras katalikas gali užsipuldinėti ant ant keno nors barzdos, nors ir "Sandaros" redaktoriaus?

Metus juokus į šalį ir grįžtant prie "Darbo (?) žmogaus" straipsnio, taip ir jauti, kad tas žmogelis nėra įkvėptas Kristaus mokslo, pasakusio "mesti duona į metusį akmeniu" ir "atkišti antrą žandą kirtusiam per vieną." Jauti, kad žmogelis toli nusišalinęs nuo Kristaus mokslo, skelbusio meilę net ir priešui. Jį mokinęs kas kitas, keno mokslas nesutinka su Kristaus mokslu. Jauti, kad šis žmogelis kibtų į barzdą, vistiek ar Kristaus, ar"Sandaros" redaktoriaus. Gaila jo, jeigu, jis "nežino ką daro." Bet jeigu jis, kaip Judošius, yra papirktas farizėjų pinigais? Ak, tada nekalbėkite apie jį...

DRAMOS IR MUZIKOS DR-JA "GABIJA" IR "PRISIKĖLĘS".

Vos tik kelios sąvaitės, kaip gerb. komp. M. Petrauskas sugrįžo iš Lietuvos, o jau balandžio 3 d. Dramos ir Muzikos Drja "Gabija", vadovaujant gerb. M. Petrauskui, pastatė jo paties operetę "Malunininkas ir Kaminakrėtis," ir Lasa No. 3, palydint Simfonijos Orkestrai. Nors šis minėtas veikalas daug kartų yra statytas So. Bostone, vienok publika jį myli ir skaitlingai lankosi. Šį kartą ir-gi pusėtinai prisirinko pasiklausyti dailiai skambančių dainelių bei švalniai malonios lietuviškoj dvasioje muzikos. Sakau, matydamas tokį puikų perstatymą, tokius tipiškus ir gabius artistus — ypatingai pikliaus tarnaitę lietuviškuose kostumuose, kuri atrodė tikra kaimo mergaitė, saulės nudeginta, tai tikrai žmogus jautiesi esąs Lietuvoje. Turiu pažymėti, kad muzika bei dainos išėjo be mažiausių klaidų.

Skaitant man "Darbininką" balandžio 5 dienos, š. m., kuriame buvo pažymėta viršminėtas perstatymas, ir-gi prisiminė man vienas Lietuvos vaizdelis. Pas vieną ukininką buvo toks šuo, kad, kuomet jis išgirsta dainas bei muziką, tai jis nuolot lodavo. Vieną kart pas tą kaimietį buvo pagrabas, ir kaipo Lietuvoje yra madoje giesmės prie numirėlio, (žinoma ne bet kokios — šventos), ir prasidėjus toms giesmėms, šuo ir-gi pradėjo savo priprastu tonu. Pagaliaus kaimietis tiek įpykintas buvo, kad pasiėmęs šautuvą norėjo jį nušauti, bet, kadangi nesinorėjo turėti du pagrabu viena diena, tai sumanė kitaip su šunim pasielgti: uždėt jam apysnukį, kad nuraminus jį. Kaip sumanė, taip ir padarė. Tuomet tai buvo tikra komedija. Šuo su uždarytu snukiu negalėjo lot, tai nors urgzdamas su uodega į sieną daužė. Vis-gi atliko, ką galėjo.

Taip lygiai tas "Prisikėlęs" su uždarytais nasrais — negalėdamas dalyvauti lošime operų bei operečių, jis šmeižia kitus— reiškia atlieka, ką gali. Kuomet "Gabija" stato scenoje šiaip kokius veikalus, tai "Darbininko" prisikėlėliai guli tamsybės grabe, nei mato, nei girdi. Bet kuomet yra statoma muzikališki veikalai, tuomet visi tamsybės apaštalai prisikelia ir atėję gėrisi dainomis bei muzika, už ką vėliaus šmeižtu atsimoka. Tas yra aišku, kad "Dr-ko" Prisikėlusiam" vargšeliui netiek rupi šmeižti "Gabijos" vardas, kiek jam norisi juodinti jos vadovo, gerb. komp. M. Petrausko, ypata. Jie net nesigėdina rašyti ir tokius dalykus, kaip kad buvo parašę po perstatymo "Šventosios Nakties", sakydami, kad komp. M. Petrauskas "Šventos Naktie"muziką kopijovo iš"Užburto Kunigaikščio". Bet kuomet M. Petrauskas pasiulė jiems 25 dolerius, jeigu jie prirodys, kad tikrai taip yra, kaip buvo rašyta, tai tie tamsybės apaštalai lyg virto nebyliais, nei žodžio!

Patartina "Dar-ko" redaktoriams, bei jų "Prisikėlėliams" prisilaikyti daugiau žmoniškumo, ir valdyti patiems save — nelaukit, kad kas su jais pradėtų elgtis, kaip tas kaimietis su savo sargu pasielgė.

Biekšų Matas.

FRANCUZŲ - LENKŲ SUTARTIS.

Pabaiga

Lietuvos pripažinimo atidėjimo faktą, kaip Paryžiaus taip ir Londono premierų konferencijose visuomenė supranta, kaipo prancuzų - lenkų bendradarbiavimo išdavas. Esant tokių faktų akyvaizdoje valdžiai be abejo yra labai sunku įtikinti visuomenę, kad sprendžiant lietuvių-lenkų fonkfliktą, prancuzai yra visai bešalingi.Ypač po informacijų iš anglų laikrašč., kaip anot "Morning Post", "Manchester Guardian" ir kt., kurie pareiškė, kad Londone Lietuvos pripažinimui yra pasipriešinę Prancuzai, valdžiai įtikinti visuomenę pasidarė dar sunkiau. Todel šią moralinę savybę noroms nenoroms tenka gretinti su juridiniu šalingumu ar bešalingumu.

Ir prancuzai savo neatsargiu žygiu, peranksti pasirašydami tokias sutartis su lenkais ne tik įžeidė savo heroizmo aurolę, bet ir gera valia savo įtakingumui kelią pastojo. Gerai, kad dabar lietuvių - lenkų konfliktą sprendžia tokia principe bešalinga organizuotė, kaip Tautų Sąjunga. Bet kas butų, jei T. Sąjungai tą konfliktą išspręsti nepavyktų — tai yra nepavyktų Tautų Sąjungai prižiurint lietuviams su lenkais susitarti, kitai sakant, Lietuvą iš lenkų okupuotės baigt, vaduoti? Juk gali buti prileidžiama tokia galimybė, kad T. Sąjungai negalint ginčą likviduoti, visas klausimas turėtų buti atiduotas Santarvei spręsti, kuri šiam reikalui rezervavusi vieną Versalės sutarties punktą, kuriuo lenkams Rytų sieną nustato Santartvė. Juk tuomet Santarvės Taryboje Prancuzai begalėtų dalyvauti ne kaipo trečioji pusė, ne kaipo tarpininkas, o tiktai kaipo antroji suinteresuota pusė. Ir tada nors mums ir labai nepatogu butų, bet vis tiktai prieš faktų logiką mes nieko negalėtumėm padaryti ir noroms nenoroms turėtumėm sutikti, kad musų reikalą spręstų Anglai, Italai,Japonai... be prancuzų. Nes Prancuzams tautos garbė neleistų, bunant patiems šiame reikale betarpiai suinteresuotiems, dalyvauti nesuinteresuotų teisėjų tarpe. Tada jau lgiai svertų ir faktų logika, ir moralinė atsakomybė. ("Lietuva".)

"ELTOS" ŽINIOS.

(Tąsa nuo 1 pusl.).

Nuo pat pradžios lenkų begėdiško Lietuvos užpuolimo Odesos lietuvių kolionija didžiausiu domėsiu seka, kas dedasi Tėvynėje. Kiekviena, nors ir trumpiausia, rusų laikraščių suteikta žinutė yra godžiai skaitoma ir svarstoma. Visi atsitikimai Lietuvoje randa gilų atbalsį musų širdyse.

Odesos lietuviai baisiai pasipiktinę veidmaininga lenkų politika, butinai norinčių nusmaugti laisvą Lietuvos gyvenimą ir užgrobti musų žemę. Odesiečiai tvirtai tiki, jog tie lenkų norai neišsipildys. Jie neabejoja, jog avanturistas Želigowskis, vėliau ar anksčiau, susilauks tokio pat galo, kaip ir jo pirmtakunas Bermontas-Avalovas. Šiaip ar taip, dvarponiai ir bajorai musų krašte neviešpataus. Odesos lietuviai pareiškia, jog šioje kovoje del Lietuvos laisvės ir šviesios ateities jie visa savo širdžia ir jausmais kartu su drąsiais Tėvynės gynėjais. Jie gailisi tik, kad nusidėjusios aplinkybės neleidžia jiems sugrįžti Lietuvon dalyvauti ten kaip kas gali, bendroje kovoje su neapkenčiamu priešininku.

Lai nebuna musų širdyse nusiminimo! Lai nenuilsta musų pajiegos! Lai gyvuoja šventa kova su užpuolikais!

Laišką pasirašyti įgaliotas
Zigmas Tolišius-Stasiulevičius.

KAUNAS, III. 2. Vakar pasibaigė Ukininkų Sąjungos suvažiavimas. Į naują Sąjungos Valdybą tarp kit išrinkti Steigiamojo Seimo atstovai: Jonas Vailokaitis, kun. J. Vailokaitis, d-ras Draugelis, d-ras Vaitiekunas, Kaupas, kun. Šmilkštys, Balčas, Mikšys ir kiti.

Kaunas, III. 2. Steigiamojo Seimo 68-tas posėdžio, 1921 m. kovo 3 d. 9½ val. rytą **darbų tvarka.**

1. Užsienių Reikalų Ministerijos etatų sumanymas (I skaitymas).

2. Priverstino Valstibynio trobesių nuo ugnies apdraudimo įstatymo sumanymas (III. skaitymas).

3. Algos nustatymo kovai su galvijų maru stoties direktoriui, įstatymo sumanymas (I skaitymas).

4. Algos nustatymo Susisiekimo Ministerijos valdininkams ir tarnautojams, įstatymo sumanymas (I skaitymas).

5. Algų nustatymas centralinių ir vietos įstaigų valdininkams, įstatymo papildymo ir pakeitimo sumanymas (I skaitymas).

6. Algų nustatymo centralinių ir vietos įstaigų tarnautojų, įstatymo papildymo sumanymas (I skaitymas).

7. Nuo įvežimų į Kauno miestą geležinkeliais ir vandens keliais krovinių miesto naudai rinkliavos įstatymo sumanymas (I skaitymas).

8. Įstatymo apie pridedamąjį valstibynį mokesnį nuo prekybos ir pramonės įstaigų papildymo sumanymas (I skaitymas).

9. Algų nustatymo Centro ir vietos įstaigų valdininkams, įstatymo papildymo sumanymas (I skaitymas).

10. Apskričių sienų ir jų centrų įstatymo papildymas panaikinimo sumanymas (III skaitymas).

11. Steigiamojo Seimo narių atsisakymo ir naujų įstojimo taisyklių; sumanymas (III skaitymas).

12. Valstybės Kontrolės etatų sumanymas (I skaitymas).

13. Servitutų likvidavimo įstatymo sumanymas (I skaitymas).

14. Butų mokesnio savivaldybių naudai įstatymo sumanymas (II skaitymas).

15. Amato, Kredito, prekybos, pramonės bendrų pajamų mokesnio įstatymo sumanymas (I skaitymas).

VILNIUS, III. 3. Vilniaus administracija persekioja lietuvių spaudą. Lietuvių krypsnio laikraštis "Vilenskij Kurjer" nubaustas 50,000 lenkų markių.

Vilniaus gudų ir žydų visuomenė labai patenkinta Lietuvos Seimo narių apsilankymu. Lenkai taip pat labai susidomėję.

Vilniuje lenkai neišbraukia iš registracijos knygų mirusių savo tautiečių. Plebiscito priemonės perankstybos.

Paleisti iš Vilniaus kalėjimo Railytė ir Aleknavičius.

KAUNAS, III. 3. Klaipėdos krašto gen. Odry sutinka, kad Lietuvos traukiniai vaikščioja laisvai iki Klaipėdos per Bajorus.

Oficialiniu pranešimu, vasario 13 d. susisiekimas buvo įvykęs prancuzų nepasiklausus, tik susitarus krašto valdžiai su Lietuvos Susisiekimo Ministerija.

KAUNAS, III. 3. "Blaivybės Draugija" vėl atbunda. Įregistruota nauji "Blaiv. Draug." Skyriai Krekenavoje, kur yra 40 narių (pirmininkas kunigas Kazlauskas ir sekretorius Rutkauskas), Gudunavoje, su 100 narių (pirmininkauja kunigas Ragažinskas ir sekretoriauja Juškevičienė), Viešniuose su 70 narių (pirmininkas Jonas Vilkas, sekr. kunigas Umbrasas).

(Seka ant 8 pusl.).

WATERBURIO STREIKO ATSKAITA.

Aukų ir kitokių įeigų viso buvo	$8,065.73
Išmokėta	$5,109,66
Streikierių šelp. komisija perdavė unijai	$2,045.38
Truksta	$863.69

Po šita atskaita pasirašo Waterburio draugijų atstovai, kurie peržiurėjo streiko atskaitas:

L. J. Natkevičius,
A. Šeštakauskas,
J. P. Trečiokas,
P. Juškevičia,
J. Lokis,
C. J. Delinks,
J. Aleksandravičius,

Kovo 7 dieną susirinkimas N. E. W. Ass. Liet. Skyriaus perskaitęs viršuje tilpusią atskaitą nutarė:

1) Atskaitą pilnai ir greitai paskelbti spaudoje;

2) Darbuoties toliau, kad surasti trukstančius pinigus ir tam darbui išrinkti komisiją;

3) Paaiškinti aukuotojams ir visuomenei, kokiose aplinkybėse įvyko tai kad streikierių šelpimo fonde truksta pinigų.

Kovo 21 d. vienbalsiai liko priimtas sekantis paaiškinimas:

1) Streikieriams pradėjus reikalauti pašalpos, liko išrinkta komisija rodos iš trijų asmenų ir jiems pavesta iš savo tarpo išsirinkti raštininkas. Ir raštininku liko išrinktas draugas neturintis reikiamo supratimo apie knygvedystę, todel streikierių šelpimo knygos ir buvo vedamos be tvarkos.

2) Pradėjus mokėti pašalpas ir namų randas buvo mokama be kvitų. Mat streikierių šelpimo komisija kasdien susirinkimui reportuodavo; kam ir kiek išmokėta ar tai pašalpos, ar tai randų ir rodėsi, kad Unijos raštininkai visą tatai užsirašinėja. Paskiaus, paaiškėjus, kad Unijos raštininkai tų raportų neužrašinėja — nutarta įvesti kvitų sistemą, t. y., niekam be kvitų nemokėti.

3) Blogiausia tai tas, kad streikierių šelpimo komisijos nuolatai mainėsi iždininkai. Pirmiausia iždininku P. Puodžiukaitis, paskiau P. Liubinskas. Tam pasitraukus iždininko pareigas ėjo J. Kasiulis, ant galo P. Macalis. Dabar mes galime maž-daug rasti, kiek kuris iždininkas priėmė, nes raštininko knygose nėra užrašyta, kiek kuris iždininkas pinigų priėmė, o protokolo raštininko nėra užrašyta, nuo kada pradėjo ir baigė kuris iždininkas eiti iždininko pareigas.

4) Aukuotojai nevisi aukas siuntė taip, kaip buvo spaudoje ir atsišaukimuose nurodyta: vieni išrašė čekius ar Money Orderius ant vardo raštininko—J. Kasiulio, ant pirmininko — M. Skučo, treti-gi iždininkams persimainius ant senojo iždininko ir t. t.

5) Po birželio 21 d. riaušių tulą laiką policija neleido netik susirinkimų laikyti, bet ir pašalpos išdalyti. Tat pašalpa buvo išmokama vieniems ant gatvių, kitiems namuose. Buvo atsitikimų, kad pašalpą pradėdavo mokėti vienur — reikėdavo keltis kitur darbo neužbaigus arba skubėti be tinkamo atsargumo.

6) Tarpe žmonių, per kurių rankas cirkuliavo pinigai, nebuvo tinkamo atsargumo arba buvo perdaug viens - kitam užsitikėjimo. Buvo atsitikimų, kad vienas apmokėtas bilas - kvitas paduoda kitam, ar tai asmeniškai arba ant susirinkimų.

Pasekmėje tokių aplinkybių fonde truksta $863.69. Ar tuos pinigus sunaudojo nesąžininga ypata? Kuri ypata? Ar kuri ypata kiek? Ar jų truksta tik del netvarkaus knygų vedimo—išmokėjimo be kvitų? tokių ir panašių klausimų kyla daug, bet sąžiningai dalyką imant kol kas į juos atsakyti negalima.

PRANEŠIMAS.

Visi Conn. sandariečiai, kuopų atstovai nepamirškite, jog balandžio 17 d. bus apskričio suvažiavimas, svetainėje kampas S. Main ir Kiffer Sts., Brigeport, Conn. Posėdis prasidės 12 val. dieną. Malonėkite atvykti į laiką.

K. J. PAULAUSKAS,
Apskr. rašt.

KUR GAUTI "SANDARĄ"

Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekančiose

BRIDGEPORT, CONN.
H. Slavin, 24 Railroad Ave.

CAMBRIDGE, MASS.
P. Bartkeviče, 877 Cambridge St.

LAWRENCE, MASS.
Z. Jankauskas, 70 Lawrence St.
A. Ramanauskas, 101 Oak St.

CLEVELAND, OHIO.
"Dirva", 7907 Superior Ave.
P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave

HAVERHILL, MASS.
S. Zavaldskas, 108 River St.

CHICAGO, ILL.
J. B. Aglinskas, 3238 S. Halsted St.

LOWELL, MASS.
N. Radavičius, 36 Gorham St.

MONTELLO, MASS.
A. M. Lanška, 672 N. Main St.

NEW HAVEN, CONN.
K. Makarevičius, 255 Wallace St.

NEWARK, N. J.
P. Lukša, 314 Walnut St.

NORWOOD, MASS.
J. Pašakarnis, 1100 Wash. St.

WATERBURY, CONN.
K. Ch. Kazemėkas, 797 Bank St.

WORCESTER, MASS.
M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

A. TRAINAVIČIUS,
22 High St., Nashua, N. H.

R.M.S.P.

— į —

EUROPĄ

Dvisavaitiniais "O" Laivais

New York—Hamburg

Sustoja prie
Charbourge ir Southamptone

ORBITA ..... GEGUŽIO 21
Liepos 2

OROPESA .... BIRŽELIO 4
.... **Liepos 16**

ORDUNA ..... BIRŽELIO 18
Liepos 30

1, 2 ir 3 klesos keliavimas.
Viskas puikiai įrengta trečios klesos pasažieriams.

THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
10 Congress St., Boston.
Arba bile Laivakorčių Agenturoje.

PAJIEŠKAU Vladą Vaitkų, apie 2 metai atgal gyveno Waterbury, Conn. Dabar kur randasi, prašau, ar jis pats, ar kas žino apie jį kad praneštų. Jis paeina iš kaimo Rubulių, valsč. Kretingos, Kauno rėdybos. Meldžiu atsišaukti. (17).

MISS P. PETRUTAITĖ,
403 W. 4th St., So. Boston, Mass.

LIETUVIŲ FILMŲ BENDROVĖS NAUJI PAVEIKSLAI

IŠ LIETUVOS bus rodomi:

Ketvergo ir pėtnyčios vakarais, Balandžio 7 ir 8 dd., Yvanovo salėje, 2101 137-th Street, Indiana Harbor, Ind.

Su pagarba,

Utarninko ir seredos vakarais, balandžio 12 ir 13 dd., M. Meldažio salėje, 2242-44 West 23rd Place, Chicago, Ill.

Subatos ir Nedėlios vakarais, balandžio 16 ir 17 dd., Lietuvių bažnytinėje svetainėje, 4400 So. Fairfield Ave., Brighton Park, (Chicago), Ill.

Su pagarba,
LIET. FILMŲ B-VĖ.

PRANEŠIMAS NEW HAVEN'O IR APIELINKĖS LIETUVIAMS.

F. Klein ir L. Hezmen.

Lietuviai užlaiko pirmos kliasos FURNITURE KRAUTUVĘ, **579 Grand Ave., New Haven, Conn.**

Tai kviečiame visus lietuvius atsilankyti į minėtą krautuvę.

PAJIEŠKAU Antano ir Juozo Kubilių, iš Lietuvos paeina iš kaimo Udrolio, Kretingos apskričio. Gavau svarbių žinių nuo jų giminių iš Lietuvos. Malonėkite greitai atsišaukti.

ANTANAS GEDRIMAS,
14 Hamlin St., Cambridge, Mass.

FARMOS.

Kurie norite pirkti didžiojoje Lietuvių kolionijoje farmą aš jums galiu parduoti; kurios parsiduoda ir kame savininkas gyvena. Jeigu tamstos norit pirkti nuo savininko, ale ne nuo to, kuris iš to gyvena, tai rašyk man, kokio didumo ir brangumo nori pirkti aš jums daug gero pagelbėsiu. Adresas.

JOS. GERIBO,
BOX 142, Scottville, Mich.
(14).

AR NORITE UŽDIRBTI EXTRA PINIGŲ?

Moterys ir merginos, čia jusms gera proga uždirbti extra pinigų, liuosu nuo darbo laiku, darant visokios rušies karoliuotus daiktus,kaip tai: laikrodėliams retėžėlius, retėčiukus, rankinius maišiukus ir t. t. Karoliukais audimas yra smagus ir žavėjantis darbas. Gana daug reikalaujama karoliuotų išdirbinių. Mes jums pasakysime, kaip parduoti su geru uždarbiu. Prisiųskite vieną dolerį ir mes prisiųsime parcel pašta primokėtai, vienas "Simplex" karoliukais audimo staklės ir (3000) tris tukstančius visokios rušies karoliukų, dvi adatas, gražius piešinius ir instrukcijas. Yra labai lengvas darbas, net ir kudikis gali atlikti. Nepamirškite, kad už vieną dolerį gaunat visus minėtus daiktus. Nepatinkant pinigus grąžiname. Laiško nerašykite, iškirpę apgarsinmą prsekite dolerį prisiųskite, o už kelių dienų gausite minėtus daiktus. Mes taipgi turime pardavimui visokios rušies karoliukų.

Parašykite teisingai savo orderį ir antrašą. Atlik viską tuojaus, kol neišėjo iš minties.

NOVELTY MANUFACTURING CO.
Room 18 Southern Bldg. Dept. 89-a, Tampa, Fla. (17)

"SANDARA" GERIAUSIA VIETA GARSINTI BIZNIUS.

KURSAAS NUPUOLĖ

Tai geriausia proga daug auksinų į Lietuvą nusiųst.

Greitume nusiuntimo pinigų nieks su manim negal lenktyniuotis; visiems pinigų siuntėjams pristatau kvitas su parašais priėmėjų pinigų.

Laivakorčių agentura į Liepoją, Hamburgą ir visur.

Pasai kelionei į Lietuvą.

Padarymas lietuviškų dokumentų.

Pinigus siųskite per pašto. Money Order. Rašydami pridėkite 2c. stampą ir visados adresuokite:

P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave., Brooklyn, N.Y.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių svetainės.

A. ABAZORIUS,
301 E. St., So. Boston, Mass.

Pamėginkite naujo

Ruffles

Su užregistruotu vaisbaženkliu Suv. Valst. Patentu Biure.

Naujame mėlyname pakelyje.

Visos tvirtos, gemalus užmušančios ypatybės šiame vaiste idėtos, su priemaiša vyriimniai švelnaus kvėpalo.

Ruffles yra labai paveikiantis pleiskanu pašalintojas — begaliniai puikus plauku sutaisytojas, kuris patiks kad ir gačniausiai ypatai.

Aptiekose parsiduoda po 65c. arba ateiuskite 75c., tad atsiusime per pašta tiesiog iš labaratorijos.

Butinai reikalaukite šitokio pakelio. Žiurekite, kad butų INKARO vaisbaženklis.

Lietuviškos Atvirutės

"Sandaros" Knygyne dabar gaunamos sekančios tikrai lietuviškos atvirutes:

KAINA — 2 UŽ 5c., 12 UŽ 25c.

1. Lietuvos Ukininko Grinčia,
2. Lietuvos Ukininko Namas,
3. Lietuvos Ukininko Vaizdelis,
4. Vilniaus reginys, žiurint nuo Vilijos,
5. Vilniaus Katedros Bažnyčia,
6. Petro Rimšos "Artojas",
7. Šiaulių miesto rinka,
8. Vasarinis Vilniaus Teatras,
9. Petro Rimšos "Močiutė",
10. Trakų pilies griuvėsiai,
11. Gedimino pilies griuvėsiai,
12. Gedimino kalno vaizdelis,
13. Trakų ežeras ir pilis,
14. Sodžiaus vaizdelis "svečių belaukiant",
15. Šv. Onos Bažnyčia Vilniuje,
16. Dr. V. Kudirka Lietuvos Rašytojas,
17. Lietuvaitės, gražus vaizdelis,

Taipgi sekančios: po 5c., 6 už 25c.:

18. Mikas Petrauskas, liuoso meno dailininkas,
19. Dr. V. Kudirka, Lietuvių rašytojas,
20. Simanas Daukantas, Lietuvių Istorikas.

Į kitus miestus pašta mažiau 4 nesiunčiame. Perkupčiam leidžiam gerą nuošimtį. Pasiskubinkite kol yra. Užsisakant ir pinigus siunčiant, adresuokite:

"SANDARA"

327 E STREET, BOSTON 27, MASS.

Nauja Eilių Knyga

Svetimoj Padangee Pasualio Verpetuose

Knyga didelio formato: 7X10 colių, 200 puslapių, gera popiera ir graži spauda, papuošta su daugeliu venetų ir autoriaus paveikslu.

Eilės, dainos ir prietikiai, šešiuose skyriuose. Viso telpa porą šimtų įvairių eilių.

Parašė ir išleido A. J. JOKUBAITIS

Kaina knygos $2.00, bet del sandariečių mes parduosime per 30 dienų tiktai po $1.25, todel, pasinaudokite šia proga, užsisakykite tuojaus šią knygą, tuom pačiu paremsite "Sandarą."

Užsisakant ir pinigus siunčiant, adresuokite:

"SANDARA"

327 E St., Bank Bldg., Boston 27, Mass.

Štai Kur Sekretas Sveikatos

Mes paskelbiame visuomenei, kad esame PIRMA DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA VAISTINYČIA visoje Amerikoje, kuri išdirba vaistus, pagal Europos metodą nuo visokių ligų.

Musų atatinkantieji vaistai pergali ligas. Tą jus sužinosite, kaip vartosite musų gyduoles.

Visuose gerose APTIEKOSE visoje Amerikoje galima gauti šias musų liekarstas:

Salutara Biteri del vidurių ligų.
Reguliatorius del moterų.
Kraujo Valytojas, kurie pats užvardijimas išaiškina reikalingumą.
Salutaro Linimentas del visokių kaulų skaudėjimo ir kitokių skausmų.
Trajanka Kas-gi dar jos nežino? Tos garsingos namų gyduolės.

Reikalaukite musų surašo veistų ir žolių—siunčiame už dyką. (39)

SALUTARAS DRUG & CHEM. COMPANY
1707 So. Halsted Street, Chicago, Ill.

Lietuviai Amerikoje

NASHUA, N. H.
Prakalbos.

Balandžio 3 d., š. m. Šv. Kaz. draugija ir Liet. Kooperatyvė Bučernė surengė bendras prakalbas, kurios įvyko Franklin Opera House, Main St. Publikos prisirinko pilna svetainė. Kalbėjo J. Neviackas iš Bostono. Pirmu atveju jisai kalbėjo apie pašelpines draugijas, o antru apie kooperacijas, ir kitus ekonominius atžvilgiu dalykus. Reikia tikėtis, kad šios prakalbos atneš naudą kaip šv. Kaz. draugijai, taip ir Liet. Kooperacijai.

Turiu pasakyti, kad kooperatyvės bučernės biznis eina pasekmingai: vos 5 mėnesiai, kaip ši koop. gyvuoja, o jau 4 dol. ant šėro užaugo. Šėrininkai mato, kad ši pooperacija atneš jiems didelę naudą.

Taigi, kas dar nėra prisirašęs prie šios kooperacijos, kviečiame ateiti ir prisirašyti. Šėras 25 dol. Pasirodykim svetimtaučiams, kad ir mes, lietuviai, vienybę mylime ir nesiduodam kitiems save išnaudoti.

L. Koop. Fin. rašt.,
Ed. Čiočys.

NEW BRITAIN, CONN.
Dr. J. Šliupo Išleistuvių Vakarienė.

Pasidarbavimu pil. A. Mikalausko likos surengta vakarienė musų tautos veikėjui Dr. J. Šliupui. Svečių prisirinko virš 40 ypatų. Prisiartinus vakarienės laikui, p-lė E. Kazlauskiutė pakvietė svečius prie stalo,papuošto gyvomis gėlėmis. Baigiant svečiams valgyti, gerb. Skritulskas paaiškino vakarienės tikslą ir pakvietė kalbėti J. Mikalauską, kuris trumpai ir aiškiai perbėgo Dr. Šliupo darbus, nuveiktus Lietuvos labui. Iš eilės išreiškė visi savo mintis, ir visi palinkėjo Dr. J. Šliupui laimingai parkeliauti Lietuvon. Vėliau kalbėjo Dr. Šliupas, pasisakydamas, kokį vargą turėjo, kad pradėjo dirbti Lietuvos labui Amerikoje, ir trumpai perbėgo Lietuvos praeitį, dabartinį stovį ir jos ateitį. Baigiantės vakarienei atsilankė įžymus amerikonas, kuris palinkėjo Lietuvos tautai gauti laisvę. Užbaigiant vakarienę kalbėjo A. Mikalauskas, kuris ragino visus buti Lietuvos kovotojais ir remti Lietuvos Garlaivių Bendrovę. Visi išsiskirstė su didžiausiu užsiganėdinimu ir energija daugiaus dirbti Lietuvai. Garbė New Britaino lietuviams, kad moka pagerbti savo tautos didvyrius, kaip Dr. Joną Šliupą.

Vapiečių Veikimas.

Balandžio 3 d. L. Dailės Drja "Varpas" statė scenoje "Laimės Jieškotojai". Žmonių prisirinko arti 400 ypatų. Matyti, vietos žmonės interesuojasi daile, nes didelė bedarbė viešpatauja dabartiniu laiku. Lošimas visais atžvilgiais išėjo gerai, nors kai-kurie lošėjai buvo silpni ir truko drąsos. Geriausiai atsižymėjo lošime p-lė M. Miežlaiškiutė Veronikos rolėje — tai yra tikra artistė, ir turi prigimtus gabumus lošime. Patartina p-lei Miežlaiškiutei tankiau pasirodyti musų scenoje. Neblogai lošė p-lė M. Kavaliauskiutė Agotos rolėje ir p-lė Ona Baliukiutė — Švilpaitienės. Reikia pastebėti, kad abi yra čion gimusios ir dar pirmu kartu stojo scenoje, ir savo užduotis atliko ko puikiausiai. Labai gerai atsižymėjo lošime p-nia Mikalauskienė, Rožės - Smuklininkės rolėje, lošė tikrai naturališkai. Iš vyrų, geriausiai atsižymėjo A. Rėkus — Prano Vargelio rolėje, P. Andriulionis — Girtuoklio Pilypo rolėje.

Reikia pastebėti, kad iš publikos buvo įteiktas bukietas gyvų gėlių p-lei Miežlaiškiutei.

Pasiteiravęs patyriau, kokį stebėtiną programą varpiečiai rengia šiam sezonui. Balandžio 17 d. rengia didelį koncertą, kuriame dalyvaus įžymiausi dainininkai iš kitų kolionijų. Gegužio 1 d. rengia "Juokų Vakarą". Girdėjau, kad to vakaro programo išpildymui daugiausia dirba merginos. Gegužio 15 d. teatras ir koncertas, visas pelnas skiriamas bus Lietuvos Apsigynimo Komitetui. Gegužio 29 d. veikalas, vardu "Pavogtas Kudikis", visas pelnas skiriamas nupiešimui paveikslų Lietuvos didvyrių svetainėje. Taipgi praktikas laiko ir mokinas vieną iš didžiausių veikalų "Pilėniečiai". Visi aukščiau paminėti veikalai bus sulošti Lietuvių svetainėje, 354 Park St.

Reikėtų vietos lietuviams pilnai remti varpiečius ir atsilankyti į rengiamus vakarus. Broliai dainininkai, daugiau dirbkite dailėje, o mes visada busime jusų rėmėjai. Į darbą, varpiečiai, nes musų tauta reikalauja nuo jusų.

Avalų Bendrovė.

Musų kolionijoje Progress avalų bendrovė atidarė didelę krautuvę prie geriausios gatvės, 401 Main St., New Britain,Conn. Kaip teko girdėti, tai neblogiausiai sekasi. Daugiausiai reikėtų lietuviams remti musų jaunutę pramonę. Visi dėvėkime lietuvių išdirbtus avalus.

A. Bijunas.

CLEVELAND, OHIO.

T. M. D. 20 kp. buvo surengus balių ir koncertą balandžio 3 d., Germania Turn. svetainėje. Buvo pastatyta keturių veiksmų drama "Laimės Jieškotojai." Vaidinimas pavyko puikiai, aktoriai savo užduotis atliko tikrai artistiškai, nes tai liudija gausųs aplodismentai. Už vis puikiausiai atsižymėjo šios ypatos: Veronikos rolėje — J. M. Baltrukoniutė; Pranio — P. A. Seinauskas; Pilypo — Iz. Samas; Jackaus — V. P. Banionis; Saliuninko — K. Bagdonas; Šeimininkės — A. Auksomaičiutė. Čionai suminėti aktoriai atliko savo roles su nepaprastais gabumais. Kiti, kurių čionai nesuminėjau del vietos stokos, taipgi puikiai lošė.

Po vaidinimo sekė koncertas, kuris buvo ir gi puikiai išpildytas. Šios dainos buvo dainuojamos: 1) "Ko vėjai putė", išpildė J. Ribokas;2) "Sunku gyventi." — El. Grigiutė; 3) "Temsta dienelė" — A. Zdanis; 4) "Valio dalgelė" — K. Bagdonas tenoras ir J. Ribokas bassas; 5) "Vilniaus rutai", kvartetas: — J. Baltrukoniutė, soprano, E. Grigiutė, alto; K. Bagdonas, tenoras; J. Ribokas, bassas; 6) "Traumerei" — A. Zubiniutė ir A. Varakojis, pianu akompanuoja L. Krampas. Koncertas taipgi puikiai pavyko, nes solistai buvo gerai prisirengę. Žodžiu sakant, programas buvo išpildytas ko puikiausiai.

Žmonių irgi buvo pilna svetainė, nežiurint to, kad dar du baliai buvo surengti tą pačią dieną: vieną buvo surengę katalikės, kad kaip nors pakenkus tautininkams, o kitą buvo surengę bolševikai — pastarieji net už dyką buvo įžangą padarę. Bet kaip vieni, taip ir kiti nieko nepešė iš to. Matyt clevelandiečiai moka apvertinti jų darbelius, kaip vienų, taip kitų. Nežiurint jų stengimosi pakenkti tautininkams, jiems nesiseka, o tautininkai kad progresuoja, tai progresuoja, nežiurint jokių kliučių. Taigi ir nuo šio vakaro liks gražaus pelno T. M. D. 20 kuopai. Tur but delto ir sekas tautiečiams, kad prie jų organizacijų priklauso visas Clevelando pažangusis jaunimas, ypač prie T. M. D. 20 kp. ir Sandaros. Taigi, tautiečiai, nenuleiskime rankų ir ant toliaus, bet varykime kulturos darbą pirmyn, o nauda bus iš to net mums, bet ir visai liaudžiai. Valio, tautiečiai! **Dagilėlis.**

WORCESTER, MASS.
"Lizdas Naminio Liuto."

Ketvergo vakare, balandžio 14 d., A. L. T. S. 16 k-pos dramatiškas skyrius perstatys puikų veikalą, "Lizdas Naminio Liuto." Nors pats veikalas yra svarbiausias dalykas perstatyme, lošėjai tankiausia visiškai pagadina ar pagerina jį. Bet šį kart yra užtikrinta, jog vakaras bus pasekmingas visais atvejais, nes lošėjai yra pilnai prisirengę ir roles gerai moka. Tarpe lošėjų yra keletas iš geriausių Worcesteryje, kaip tai — pp. K. Budinavičius, V .M. Čekanauskas, B. Mingilas, O. Šarkaitė, ir kiti. Be to reikia paminėti,jog p-lė Avietėnaitė, garsi dainininkė,, pasirodys pirmu kartu scenoje kaipo lošėja.

Be veikalo bus ir žingeidus programas. Dainuos p. Skrickis, p-lė Avietėnaitė, ir kiti, ir griežš orkestra.

Atsižiurint į šiuos laikus didelių brangenybių, bilietų kainos bus suvis pigios, o atsilankiusiems į šį vakarą, maisto sielai nepritruks per kelias sąvaites.

Rep.

Sandaros Reikalai.

(Tąsa nuo 2 pusl.).

Antanas Darkintis, buvo darbštus ir daug kuopos labui, kaip darbu, taip aukomis, yra prisidėjęs. Joki parengimai be jo neapsieidavo. Šimet užėmė iždininko vietą. Gerb. veikėjas, Antanas Darkintis, kaipo mylintis Lietuvą, nusprendė vykti į Lietuvą. 35 kp. tam brangiam keliauninkui kovo 27 d. surengė išleistuves,sakyta trumpos atsisveikinimo prakalbėlės ir duota širdingiausi linkėjimai laimingai sveikam parvykti į Lietuvą. Kaipo atsižymėjusiam kuopos darbuotojui, nariai: J. Pilipas, M. Kasparaitis įteikia keliauninkui atminčiai auksinę kaklaryšio sagutę, vienoje pusėje parašas Laisvė, antroje pusėje Amerikos piliečio paveikslas, kad atmintų, jog jaunystės žydėjimo dienas praleido Amerikoje. Dėmėtina, kad išleistuvėse dalyvavo svečias nuo Sandaros 44 kp., iš Kenoshe, Wis., gerb. Pranas Zakarevičia. Visas išleistuvių programėlis užbaigta draugiškais pasikalbėjimais. Daug mes pasigesime A. Darkinčio — vienu darbuotoju mus spėkos sumažės. Yra linksma ir didžiuojamės, kad ten, už jurių, Lietuvoje, vienu darbuotoju padidės.

Su mus veikėju, A. Darkinčiu sykiu išvažiavo dar tie lietuviai: V. Kubilius, A. Giedris, M. Lingis ir St. Petronis su visa šeimyna. Kovo 28 d., 5:30 v. vakare tų keliauninkų išleisti buvo susirinkę vietos lietuvių pastetebėtina didelė skaitlinė, virš šimto. Kaip savo vienminčiui, taip ir visiems keliauninkams linkime laimingos kelionės!

Susirinkę lietuviai stotyje tik ir klausia vienas kito: kada tu važiuosi į Lietuvą? Atsakymai vienodi, kad: jau rengiuosi. Matomai visų noras važiuoti į Lietuvą, ten kad ir juoda duona, bet skanesnė. Neprivilioja lietuvio šios šalies rukstančios dirbtuvės, supuvęs maistas ir kapitalo sistema. Sąvaitė atkal, keletas gudragalvių lietuvių, išsipirkę per vietinį žydelį Švarca laivakortes, norėjo išvažiuoti slapta, kad nereiktų mokėti income tax. Žinoma, nėra tiek kalti važiuotojai, kiek suvedžiotojas agentas. Davažiavę iki Kanados rubežių tapo sugrąžinti ir kiekvienas užsimokėjo income taxų po $80.00, taip ir pasai nebuvo geri. Gera lekcija te buna tiems, kurie rengiasi važiuoti, juk ant vietos yra lietuviai, kurie tą viską atlieką, butent M. Kasparaitis ir Jos. Rumbutis. Bet kai-kurie lietuviai savus atstumę kreipiasi prie svetimų ir gauna pamokinimą.

Vaidila.

"VARPO" BENDROVĖS ĮGALIOTINIO D-RO ALSEIKOS PRANEŠIMAS AMERIKOS LIETUVIAMS APIE "VARPO" BENDROVĘ.

GERBIAMIEJI:—

"Varpo" Bendrovė yra valdžios užtvirtinta akcinė Bendrovė Lietuvoje. Jos Centro valdyda dabar Kaune, atvadavus Rytų žemes bus Vilniuje. "Varpo" Bendrovės kapitalizacija yra 1 milionas auksinų, išskaitytų į 2-000 akcijų po 500 auksinų vertybės (kapitalizacija neužilgo bus padidinta).

Viena akcija duoda vieną balsą.

"Varpo" Bendrovės tikslas, sulyg paragrafo 2 įstatų yra toks: leisti, spausdinti ir platinti knygas, laikraščius ir visokius spaudos darbus ir tam tikslui taisyti spaustuves,litografijas ir kit., taip pat steigti bibliotekas, knygynus, spausdinių ir šiaip raštų pardavinėjimo agenturas ir tt.

"Varpo" Bendrovė gali steigti savo skyrius Lietuvoje ir užsienyje.

"Varpo" Bendrovės priešakyje stovi žmonės plačiai žinomi visoje Lietuvoje buvusieji ir dabartinieji ministeriai, Steigiamojo Seimo nariai ir kiti visuomenės veikėjai. Užteks paminėti bent šiuos vardus: Mykolas Sleževičius, buvęs ilgą laiką ministerių pirmininkas, dabar Gynimo Komiteto pirmininkas ir Steigiamojo Seimo narys, Dr. K. Grinius, Steigiamojo Seimo narys ir dabartinis ministeris pirmininkas, Dr. J. Staugaitis, Steigiamojo Seimo vice-pirmininkas. St. Seimo nariai: J. Mikauskas ir A. Rimka; plačiai žinoma Lietuvoje visuomenės veikėja, "Lietuvos Ukininko" redaktorė, buvusi išrinkta į Steigiamąjį Seimą, bet atsisakiusi dėlei stokos laiko, Felicija Bortkevičienė. Budamas Lietuvoje taipat priešakyje "Varpo" stovėjo gerb. J. Vileišis, dabartinis atstovas Amerikoje.

Tie žmonės turi visos Lietuvos pasitikėjimą, todel negali buti ir kalbos apie kokį nors šėrininkų nepasitikėjimą.

Dabar klausimas, ar "Varpo" Bendrovė vali turėti pasisekimą, ar pinigai įdėti į "Varpo" akcijas nebus žuvę, ar tai nebus tik auka?

Kas gerai žino apie Lietuvą, arba yra buvęs Lietuvoje ir gerai į viską įsižiurėjęs, tas žino, kad šiandien Lietuvoje pinigai įdėti į spaudos reikalus su laiku gali atnešti labai didelį pelną. Lietuvai pradėjus gyventi savistoviu gyvenimu sparčiai kįla žmonių apšvietimas; pristeigta yra daugybė mokyklų, kuriose viskas išguldoma prigimta lietuvių kalba; visas Lietuvos jaunimas lavinasi, skaito knygas busite pilnai užganėdinti, iš dailės atžvilgio . Kviečia,

"Varpo" Dailės Draugija.

"Varpo" Choras, New Britain, Conn.

NEW BRITAIN, CONN.
Didelis Koncertas.

"Varpo" Dailės Draugija rengia didelį koncertą, kuris įvyks nedėlioje, Balandžio (April) 17 d., 1921 m., Lietuvių svetainėje, 354 Park St., New Britain,Conn. Pradžia 2 valandą po pietų. Programą išpildys augščiau minėtos dr-jos choras po vad. P. Bružausko. Taipgi dalyvaus Waterburio dvieilis kvartetas po vad. J. S. Pruselaičio. Prietam bus solistas (bassas) J. P. Bružas iš Newark, N. J. ir pianistė p-lė E. Kundročiutė iš Brooklyn, N. Y.

Širdingai kviečiami visi atsilankyti į viršminėtą koncertą,

gas ir laikraščius. Skaitytojų netruks by tik butų pinigų plačiam suorganizavimui knygų ir laikraščių leidimo. Kapitalo Lietuvoje yra mažai ir todel prisieina kreiptis prie Amerikos lietuvių įvesdinti savo pinigus į švietimo reikalus Lietuvoje. Tai bus ir patriotinis darbas ir išrokavimas. Lietuviams amerikiečiams yra butinas reikalas palaikyti švietimo dalykus Lietuvoje, delto, kad tik švietimui išsiplatinus tegali gerai eiti visoki bizniai, tik švietimui išsiplatinus negali buti daug ir gerų uždarbių, tegali pagerėti darbininkų guvis, tegali sustiprėti valstybė.

"Varpo" Bendrovė jau seniai pradėjo veikti Lietuvoje. Ji jau turi įsitaisiusi gerą spaustuvę arti 800,000 auksinų vertes. Dar keleta masinų pripirkus, — tai bus geriausia spaustuve Lietuvoje. "Varpo" Bendrovė, kaip žinoma, leidzia laikrastį "Lietuvos Ukininką", "Varpą" ir greit vėl prades leisti "Darbą." "Lietuvos Ukininkas" ir "Varpas" plačiai žinomas Lietuvoje. Jau 28 metai kaip tie laikraščiai eina: 15 m. po spaudos atgavimo ir 13 metų prieš spaudos atgavimą buvo spausdinami Prusų Tilžėje ir platinami Lietuvoje. Apie tuos laikraščius buvo ir yra susispietę geriausi musų tautiečiai. Tų laikraščių įkvėpėjas ir tėvas yra visos tautos gerbiamas jau mirusis, bet amžinai gyvenantis lietuvių sieloje **D-ras Vincas Kudirka.** Ačiu tiems žmonėms, Lietuva tautiškai pabudo iš miego, ačiu jiems labiausiai liko dabar ir kaipo atstatyta. Tų laikraščių skaitytojai ir pasekėjai išrinko 29 atstovus į Steigiamąjį Seimą, o išrinkimui tiek atstovų reikalinga buvo arti pusė milijono pilnai suaugusių gyventojų. Taigi negali buti ir kalbos, kad truktų skaitytojų tiems laikraščiams, kad "Varpo" Bendrovė negalėtų gyvuoti. Bet žinoma laikraščiai, kadangi juos pigiai prisieina pardavinėti, daug pelno duoti negali. Pelną Bendrovė tegali turėti tiktai iš knygų ir kitokių raštų leidimo. Kad tą gerai suorganizavus ir reikalinga greit sukelti kapitalą tuo tarpu nemažiau 18,000 dolerių.

Kadangi yra tikra viltis greit tiek sudaryti ir kadangi markės kursas vėl stovi gana žemai, randu, galimu pardavinėti "Varpo" Bendrovės akcijas po 12 dolerių kol nepakils markės kursas aukščiau 22 dol. už 1000 auksinų. Jau vien dėlei tokio pigumo galima labai išlošti pasipirkus dabar "Varpo" Bendrovės akcijas, nes beabėjo 500 auksinų ("Varpo" akcijos kaina Lietuvoje) su laiku bus daug daugiau verti negu 12 dolerių.

Kol "Varpo" Bendrovė pradės duoti pelno ir bus mokamas dividentas pinigais, jau dabar galiu pažadėti, kad akcininkams bus duodamas beveik 10 nuošimtis laikraščiais ir knygomis. Visi, kurie turės penkias akcijas gaus dovanai laikraščius "Varpą" ir "Lietuvos Ukininką," kurie turės 1 akciją gali išsirašyti "Lietuvos Ukininką" už $1.50 (vietoje 2 dolerių), kurie turės dvi akcijas, gali išsirašyti "Lietuvos Ukininką" už vieną dolerį. Kurie pirko ir pirkę daugiau penkių akcijų galės gauti dar apart laikraščio ir "Varpo" išleistų knygų.

Kurie nenori gauti laikraščius Amerikon, gali juos išrašyti savo giminėms ir pažįstamies Lietuvoje. Taipat kas nori gali pirkti akcijas ant vardo savo giminių ar pažįstamų Lietuvoje.

Visais "Varpo" Bendrovės reikalais atsiskaitysiu tiesioginiai su Centro Valdyba.

Prieš man išvažiuojant į Lietuvą bus sukviestas "Varpo" Bendrovės akcininkų (šėrininkų) ar jų atstovų suvažiavimas. Tam suvažiavimui duosiu taipat visą mano veikimo apyskaitą, o Centro Valdyba suteiks per mane visas žinias ir informacijas apie "Varpo" Bendrovę. Suvažiavimas nutars, kaip toliau bus vedami "Varpo" reikalai Amerikoje ir kaip bus susinešama su Lietuva akcininkų reikalais.

Prisiunčiant pinigus už akcijas prašau išrašyti čekius ar monėy orderius mano vardu (**Dr. D. Alseika**), o adresuoti laiškus taip:

M. L. Vasiliauskas,
307 W. 30th St.,
New York, N. Y.

Mykolas L. Vasiliauskas yra ir Centro Valdybos įgaliotas buti mano padėjėju ir sekretorium.

Prisiuntusiems čekius tuoj išsiųs pakvitavimus, o ne vėliau kaip už dviejų sąvaičių bus atsiustas čertifikatas su mano parašu.

Per M. L. Vasiliauską galima išsirašyti laikraščius "Lietuvos Ukininką" ir "Varpą", prisiunčiant prenumeratą (kaina kiekvieno 2 doleriai) jo vardu.

"Varpo" Bendrovės adresas Lietuvoje: Kaunas, Laisvės Alėja No. 60.

Su augšta pagarba,
D-ras D. Alseika.

KOVA DEL SPAUDOS.

(Tąsa nuo 3 pusl.)

mą į Prusus, iš kur jos buvo slapta nešamos per sieną ir slapta platinamos tarp žmonių. Čia pirmą pavyzdį davė vyskupas Valančius, kurs patsai buvo parašęs ir savo lėšomis atspausdinęs kelias tokias knygutes Tilžėje dar 1868-1869 metais. Jos pradėjo labai gerai platintis per škaplierninkus ir šiaip knygų pardavėjus, nes žmonės iškarto pajuto, kad rusų raidėmis spausdintos knygutės turinčios tikslo juos surusinti ir pravoslavijon atvesti. Spausdinimas Prusuose iš karto turėjo ir savo gerą pusę: knygos spausdinamos po rusų valdžia buvo valdžios valdininkų peržiurimos ir viskas, kas tik valdžiai netiko, buvo išbraukiama. Čia to pavojaus nebuvo — galėjai rašyti apie rusų valdžią ką tik norėjai, galėjai rodyti visas valdžios nedorybes ir vesti prieš ją kuo smarkiausią agitaciją. Taip ir darė ir patsai vysk. Valančius, ir jo padėjėjai.

Tik ir valdžia nesnaudė. Ji jau tais pačiais 1863 metais atėmė iš žmonių kelis tukstančius knygų, daugybę žmonių susodino į kalėjimus, iškėlė ir patį vyskupą ir, galop, visą burį kunigų, kaltinamų raštų platinimu, ištrėmė visai iš Lietuvos. Bet ir toki persekiojimai nesustabdė platinimo, nors kai kurį laiką patsai darbas, jau ir ne taip įtemptai buvo varomas. Čia turėjo reikšmės ir tas, jog seni darbuotojai iš dalies išmirė, iš dalies buvo ištremti, ar kovoti privargo, o naujų dar nepriaugo.

Praėjus 10-15 metų nuo spaudos uždraudimo meto, išaugo ir naujoji karta. Išėjusi iš sodžiaus, ir su sodžiumi ryšių nenutraukusi, Peterburge, Maskvoje, Varšavoje, kur buvo aukštosios mokyklos, ji pradėjo tenai rašyti straipsniūs svetimtaučių kalbomis, kur gynė lietuvių tautos teises, pradėjo rašyti ir spausdinti knygeles. (Kelias knygeles vienam tų darbininkų, Petrui Vileišiui, pavyko 1876 metais net Rusijoje išleisti). Galop, sumanė ir nuolatinį laikraštį leisti, žinoma, Prusuose spausdinamą.

Ir štai 1883 metais pasirodė Prusuose pirmasai lietuvių laikraštis, lietuvių raidėmis, "Aušra" pavadintas. Kiti ėję iki tol laikraščiai buvo spausdinami vokiškomis raidėmis ir skiriami Mažosios Lietuvos lietuviams.

Pirmais to laikraščio leidėjais ir rašytojais buvo daktarai Jonas Basanavičius ir Jonas Šliupas ir keletas lietuvių iš Mažosios Lietuvos. "Aušros" pasirodymas sukėlė didžiausį trukšmą. Lietuvių priešai pamatė jame ryškų ženklą lietuvių tautinio atgimimo ir stengėsi jį kiek galėdami sulaikyti, o patys lietuviai rado, galop, centrą, aplink kurį galėjo spiestis visi jų tautiniai troškimai. "Aušra" ėjo tik iki 1886 met. Bet ji jau praskynė kelią kitiems laikraščiams. Jai žlugus, 1889 met., *) pradėjo eiti "Šviesa." Vienas dižiausiųjų lietuvių veikėjų daktaras Vincas Kudirka su draugais pradėjo leisti "Varpą," o 1890 met. "Ukininką," kurie laikraščiai su maža pertrauka po spaudos uždraudimo atmainymo eina ir ikišiol; tik, žinoma, jau ne Mažojoje Lietuvoje. Tais pačiais 1890 metais kunigai pradėjo leisti "Žemaičių ir Lietuvos Apžvalgą," kuri sustojo ėjusi 1896 met., pradėjus eiti "Tėvynės Sargui," kurį ilgą laiką vedė kunigas Juozas Tumas. Socialistai vėliau pradėjo leisti "Darbininkų Balsą", kurį redagavo Augustinas Janulaitis, slėpdamasis užsieniuose. Ėjo ir daugiau mažesnių laikraštėlių. Spausdinama buvo ir visokių knygučių. Be to, Amerikon iškeliavę lietuviai pradėjo ir ten leisti laikraščius ir spausdinti knygas ir jas Lietuvon siųsti.

Tokia įaugusi literatura reikalavo daugybės lėšų, kurias tačiau žmonės mielu noru sudėdavo; reikalavo ir gerų platintojų. Ir nors policija gaudė juos kiek galėdama, iš metų į metus didindama skaičių suimtųjų ir ištremtųjų, nors laiks nuo laiko iškeldavo dideliausių bylų, kaip, pavyzdžiui, 1896 **) met. ir ypač 1899-1900 m. Tais metais (1899-1900) del slaptos raštų platinimo "Sietyno" draugijos buvo daugybė šviesuolių ir šiaip žmonių suimta ir ištremta. Tačiau platinimas ne tik nemažėjo, bet iš metų į metus didėjo. Jau ne tik pavieni žmonės ėmėsi darbo, bet tvėrėsi ir politinės partijos ir šiaip visokios rušies slaptos draugijos, kurios visais keliais ir budais tuos raštus gabeno ir platino. Galop, kaip jau sakėme, į tą darbą buvo įkinkyti kuome visi lietuviai.

Valdžia tuomet pamatė, kad to judėjimo jau jokiu budu nesutabdysianti. Rusų raidėmis spausdintos knygos puvo, o lietuvių — per sieną, lyg jos visai nebutų, plaukkte plaukė. Suprato, jog patsai uždraudimas vien tik popieriuje liko, bet tautos pasiryžimas jį atmainė: tai ir nieko jai kito nebeliko, kaip oficialiai tą uždraudimą nuimti. Tą ir padarė 1904 met.

Tokiu budu, uždraudimas liko atmainytas ne kokios caro malonės, iš viršaus: **spauda buvo pačių žmonių iškovota.**

("Trimitas"). **V. R-nis.**

*) 1889 m. pradėjo eiti "Varnas"; "Šviesa" buvo pasirodžius, bet, neilgai ėjus, užgeso. **"Sand." Red.**

) Dabartinis "Sandaros" redaktorius įsteigė "Sietyną", parašydamas jam įstatus ir paskui per keletą metų atlikdamas pirmininko ir raštininko uzduotis. Pirmame susirinkime Meškučiuose (netoli Mariampolės), turėjo dalyvauti ir d-ras K. Grinius (dabartinis Lietuvos premieras), bet, prižadėjęs, neatvyko. Areštavimai prasidėjo 1896 m. rudenį. **"Sanda." Red.

KAUNAS, II. 23. Tremtinių ir belaisvių grąžinimo skyrius praneša, kad vasario 24 d. atvyksta į Obelių kvarantiną 599 tremtinių, Lietuvos piliečių.

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
366 Broadway, S. Boston, Mass.

Dr. Terssem
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass.
viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandos;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H.S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 8
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Pranešimas

Pranešame, kad Darbo Žmonių Knygyno katalogai 1920 metų jau išsibaigė, gi 1921 dar negatavi, todel kurie negavote teiksitės atleisti. Dabar Darbo Žmonių knygyno SANDĖLIS išaugo į taip didelį, kad ta vieta, kurioje dabar yra pasidarė per ankšta, prisieina jieškoti didesnės vietos, kurioje butų galima netik, kad visas Europoje ir Amerikoje išleistas lietuviškas knygas sutalpinti, o ir svetimtautiškų kad nemažai tilptų, tad del tos priežasties reikalinga taipat didelio katalogo, kokio dar lietuviški knygynai niekuomet neturėjo. Parupinimui to, reikia daug pinigų. Taipgi del stokos pinigų ir dėlei dar nežinomos vietos gali buti, kad ims laiko apie keli mėnesiai, kol viskas bus gatava ir todel, branguș Darbo žmonių Knygyno rėmėjai, turėdami progos pasinaudokite per draugus, kurie gali ypatiškai atvažiuoti, arba patys atvažiuokite, mes užtikriname, kad čia gausite knygų, kokių kituose knygynuose negaunate, jau dabar turime galybę tik-ką iš spaudos ir jau atgabenta iš Lietuvos knygų, taipgi laikraščiai: "Lietuvos Ukininkas" 10c., "Socialdemokratas" 5c., "Sietynas" 30c., "Aušrinė" 30c., "Trimitas" 20c. "Mokykla ir Gyvenimas 50c. Siųskite užsakymus ir kartu pinigus šiuomi adresu:

J. B. AGLINSKAS,
3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Dykai Rašomoji Mašinukė.

Kam turi rašyti su plunksna, kadangi DYKAI gali turėti gerą drukuojamą mašinėlę (Typewriter), kuri parašo gražiai ir aiškiai, negu su plunksna. Ant tos mašinėlės gali kiekvienas teisingai ir greitai rašyti laiškus ir dokumentus. Labai paranki tiems, kurie negali gerai rašyti su plunksna. Padaryta gražiai, tvirtai ir niekados neužsikerta; rašo aiškiai, turi visas literas, numerius ir raštiškus ženklus. Tą mašinukė turėtų turėti kiekvienas. Ji parsiduoda po $4.00 ir brangiau, mes ją duodame kiekvienam DYKAI, kas pirks musų laikrodėlį.

TAS GRAŽUS LAIKRODĖLIS TIK $6.75.

Jeigu norite turėti gražų ir tvirtą **Laikrodėlį,** prie darbo arba šventadieniais, tai nelauk, ir parašyk tuojaus jį. Tai laikrodėlis yra taip vadinamas senosios šalies sistemos "Roskopo Patentas," kuris yra vidutinio didumo, labai tvirto mechanizmo ir laiką laiko iki minutos, turi gražius tvirtus viršus, su gražiu ciferblatu ir gali laikyti daug metų. Niekur negausite geresnio laikrodėlio prie darbo. Laikrodėlis yra vertas $9.00, mes tik per trumpą laiką del supažindinimo publikos parduodame po $6.75, ir priedo kiekvienam duosime DYKAI rašomą mašinėlę. Jeigu norite turėti tą vertingą laikrodį ir mašinėlę, tai ifgai nelauk, tik prisiųk $1.00, rankpinigių, o likusius $5.75 užmokėsite paimdami lairodėlį ir mašinukę. Rašykit tuojaus ir adresuokite: (16)

PRACTICAL SALES COMPANY,
1219 North Irving Ave., Dept. 23, CHICAGO, ILL.

"Nereikia daugiau kankintis be miego per ištisas naktis su verkiančiu kudikiu," ji pareiškė, "nes aš jam duodu BAMBINO ir paguldau į lovą."

Mėšlungis, dieglys, suiręs pilvas, perpilni vuduriai suteikia mažyčiui bereikalingą nesmagumą.

BAMBINO

pašalina šiuos nesmagumus. **Kudikiai mėgsta jį! Jie prašo daugiaus.** Aptiekose parsiduoda po 50c. arba norint, kad prisiųstumėm per paštą, tai reikia siųsti 60c. į

F. AD. RICHTER & CO.
3rd Avenue & 35th Street, Borough of Brooklyn, New York City.

American Line

Tiesioginė linija iš New York į Hamburgą.
Patogiausia kelionė į Lietuvą ir Rusiją. Didelis moderniškas dvejais šriubais laivas išplauks

MINNEKANHDNA (naujas) 3 Kliasa Geg. 12 d., 1921
MANCHURIA ..... Balandžio 14 d., 1921
MONGOLIA ..... Balandžio 28 d., 1921

Trečia klesa iš New York iki Liepojaus $132.00
Trečia klesa iš New York iki Eitkunų $130.00

Trečios klesos pasažieriai mandagiai yra maitinami, dideliuose vagomuose kambariuose. Atskrus kambarėliai del motėrų ir vaikų.

Kreipkitės į Kompanijos ofisą: 84 State St., New York, arba prie vietos agento.

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

ATYDAI VISUOMENES

Parduodu laivakortes visoms linijoms, per prieplaukas Hamburgo, Bremo, Rotterdamo, Antwerpo ir Liepojaus. Kurie keliausite Lietuvon Balandžio, Gegužio, Berželio mėnesiuose dar laikas užsisakyti vietas, antros ir trečios klesos. Rankpinigių siųskite $30.00 Money Orderiu. Laivakorčių prekė iš N. Y. į Eitkunus $109.60.

Siučiu pinigus į Lietuvą pagal dienos kursą, reikale — telegramu. Nusiuntimas greitas ir gvarantuotas. Visados kreipkitės antrašu, o busite užganėdinti, A. L. T. S. NARYS.

JUOZO AMBRAZIEJAUS AGENTURA,
168 Grand St., TEL. GREENPOINT 4548. **Brooklyn, N. Y.**

Dr. Richterio Galingas Šeimyninis Linimentas!

Pain-Expelleris yra naudojamas, suviršum per 50 metų, beveik visose pasaulio valstybėse.

Nuo reumatiškų skausmų, neuralgijos, apšlubimo, niksterėjimo, raumenų nuvarginimo ir greitam pašalinimui ankstyvo peršalimo, šitas senas, ištikimas šeimynos draugas suteikia neapkainuojamą pagalbą.

Kaina 35c. ir 70c. už bonką.

Kiekvienas aptiekorius parduoda Pain-Expellerį. Tačiaus, visviena persitikrinkite, ar gaunate tikrąjį su Inkaro vaizbaženkliu.

Jokių kitų nepriimkite, kaipo netikrų ir neteisėtai sufabrikuotų.

F. AD. RICHTER & CO.,
3rd Ave. & 35th St.,
Brooklyn, New York

Vietos žinios.

MIKO PETRAUSKO KONCERTAS.

Pereitoje nedėlioje, bal. 10 d., buvo pirmas koncertas, parengtas komp. Miko Petrausko, jam sugrįžus iš Europos. Visada Petrausko koncertai yra malonus muzikos mylėtojams, bet šis koncertas tai buvo tikras smagurys. Jo balsas rodės skambesnis, kaip paprastai, kai-kurios dainos buvo pasirinktos neišpasakytai sunkios, (kaip, pav., Goliaus solo iš R. Schumann'o "Genavaitės), Steinert'o salė švari, nors ne skaitlingiausia, bet, rodos, rinktnė publika,klausanti kvapą sulaikydama — viskas tas darė šį koncertą neužmirštinu tiems, kurie jin atėjo.

Mikui Petrauskui prigelbėjo koncerte šie geresnieji giesmininkai ir giesmininkės: Veronika Putvinskaitė, sopranas; Paulina Šarkaitė, sopranas; Jokubas Varaitis, bari-tenoras; Ant. Bačiulis, bassas. Apart to violenčelistas Carl Webster grajino kelis solo ir obligatą prie poros dainų. Pianu lydėjo Ernest Harrison.

Skupus anglų laikraščiai negalėjo iškęsti ir visgi labai išgyrė komp. Petrausko dainavimą.

Kaip paprastai, vyčiai neapsiėjo be trukdymo ir tam pačiam vakarui parengė savo "koncertą" pobažnytinėje salėje. Vienok gi jų pačių geresnieji giesmininkai (pov., Norinkevičiutė) ėjo paklausyti ne vyčių koncerto, tik komp. Petrausko.

Su sekančiu koncertu komp. M. Petrauskas pasirodys Chicagoje bal. 20 d., į kur išvažiuoja bal. 13 d. Rodos, kad Chicagos apielinkėje surengs kelis kitus koncertus.

"SALOMĖJA."

Pereitoje subatoje, bal. 9 d., vietos L. S. S. kuopa statė scenoje Oscar Wilde'o garsųjį veikalą "Salomėją" Lietuvių svetainėje. Pragramas neteko matyti, tad lošėjų vardai nežinomi, tik žinau, kad Erodo rolę lošė F. J. Bagočius, Salomėja — O Fišerienė. Principalės rolės buvo labai gerai loštos. Publikos buvo daugiau, nė kaip salė galėjo talpinti — stačių buvo prisikimšę.

Ir vis tai nepaisant to, kad tą patį vakarą komunistai buvo parengę savo vakarą. Mat jau čia, Bostone, taip yra, kad jeigu ką rengia socialistai ar sandariečiai, tai jiems vis stengiasi užbėgti už akių negatyvieji elementai: socialistams komunistai, o sandariečiams višč... argu vyčiukai.

SVEČIAS.

Šią sąvaitę "Sandaros" redakciją ir administraciją atlankė sandarietis A. Stankauskas iš Chicago, Ill.

"PIMOSIOS GEGUŽĖS"

Dramos ir Muzikos Dr-jos "Gabijos" susirinkimas įvyks nedėlioje, balandžio 17 dieną, 2 val. po pietų, Lietuvių salėje. Gerb. draugai ir draugės! Kad tinkamai prisirengus prie sekančio veikalo "Pirmosios Gegužės," kuris bus statomas gegužės 28 dieną š. m., reikia pradėti darbas, nes nedaug laiko belieka. Todel visi nariai bei narės butinai ateikite į šį susirinkimą, taipgi ir naujų atsiveskite, kad sugrįžus gerb. komp. M. Petrauskui po koncertavimo butume prisirengę atsakančiai pastatyti veikalą. **Komisija.**

ATYDAI.

Gerbiami bostoniečiai ir apielinkės lietuviai! Patartina visiems išnaudoti linksmybę: įsitėmykite, kad yra rengiamas A. L. T. Sand. 7 kp. linksmiausias balius, kuris įvyks subatoje, balandžio 16 d., 1921, Lietuvių svetainėje, So. Boston, Mass. Nereikia nė aiškinti kas link parengimo, nes jau visi žino, kad A. L. T. Sandaros 7 kuopa parengia linksmiausius vakarėlius.

Širdingai kviečia visus,

Rengėjai.

BOSTONO SIUVĖJŲ STREIKAS DAR NEPASIBAIGĖ.

Musų darbdaviai iš didžiųjų firmų, matydami, kad musų unijos nepergalės, ir matydami, kad jau yra apgalėti, blaškos, daužos į visas puses, kaip tas liutas į klėtką uždarytas, užvis labiausia tas musų viešpats Talbotas su savo skebais ir su tais visais lietuviškais judošiais kontraktoriais. Jis, antgalo, sumanė dar vieną "skymą": nusisamdė agentus, kad šitie sutvertų "kooperaciją", arba, tiesiog, sakant, skebų šapą, ir norima padaryti tas pat, kaip keliolika metų atgal, kad buvo suorganizuota tokia pat skebkooperacija su pagelba malijonių, o dabar Talbotas susirado kitus dami ir visaip žmones mulkintokius agentus, o tie eina bliaudami, kad susirašytų bent kokia 30 narių ir nusipirktų kokius šėrus, ir tada Talbotas duos darbą, ir jie galėsią dirbti ir busią sau visi bosai. Ir dar, kaip viskas bus gatava, tai turės pasirašyti, kad bus Talboto paklusnųs avinėliai, ir kad daugiau prie Amalgameitų unijos nepriklausys. Tada atves jiems iš Talboto vėrhauzės jų "gerbiamus" lietuviškus kontraktorius arba, tiesiog sakant, streiklaužius, tai bus jųjų gaspadoriai, bosai ir formonai, o jie turės anų klausyti ir dirbti ilgesnes valandas ir gaus mažiau mokėti, ir tada katrie pristos prie tos skebkoperacijos, liksis parsidavėliai, o tie "gerbiami" jų pardavikai, liks jų išteisinti ir numazgoti visuomenės akyse, o jie pasiliks juodais skebais, ir unijos pardavikais. Todel, draugai ir draugės, siuvėjai, nebukite lengvatikiai, neklausykite visokių apgavikų saldliežuvių, kurie vaikščioja po bolines ir po stubas jums visaip meluodami. Nesiduokite save suvedžioti, kad potam nereikėtų gailėtis po laikui.

Toliaus, draugai siuvėjai, argi nematote, kad jau visai mes savo kovą baigiame su musų pilnu laimėjimu, tiktai turėkim biskelį kantrybės, ir, taip sakant, jau šunį peršokom, tai jau vuodegą greičiau peršoksime. Jau galite matyti, kad ir policija jau ne tokia žiauri, jau ir teismai pradėjo kitaip šnekėti su mumis, jau ir majoras, miesto galva, nori pasirodyti, kad ir jis rupinasi musų reikalais. Bet kur jis pirma buvo? Jis nieko nežinojo, kad mus Talbotas be jokio reikalo su policija ir su visokiais bomais tąsė po teismus — to jis nematė. Delko? delto, kad jis ne musų draugas, ir jam musų reikalai yra svetimi. Ir jei mes patys savo reikalų nemokėsime suprasti ir už anuos nekovosime, tai nei majoras, nei kiti toki ponai už musų reikalus ne kovos.

Todel, draugai siuvėjai, bukite patys sau ant sargybos ir nenuleiskite rankų, ir nenupulkite dvasioje šioj paskutinėje valandoje. Žengkim drąsiai paskutinį žingsnį, (kad ir nevisai paskutinį), o jau musų kova yra išlaimėta, tik dar truputį kantrybės, o bus viskas užbaigta.

Spaudos Komisija:
J. Patrikas,
J. Skiotis,
J. J. Peldžius.

NEWTON UPPER FALLS, MASS.

Balandžio 9 dieną vietinė A. L. T. Sandaros 22 kuopa surengė linksmus šokius. Jaunimo buvo prisirinkę skaitlingas burelis kaip vietinių, kaip ir iš apielinkės miestų. Vakaras buvo linksmas ir įspudingas — priklauso didelė garbė Newtono sandariečiams už tokį puikų surengimą. Mat Newtono kuopa suideda daugiausia iš čion augusių lietuvaičių, kurios yra tikroje lietuviškoje dvasioje ir visuomet darbuojasi lietuvystės labui. Kada tik surengia kokį vakarėlį, tai buna tikrai lietuviškas ir buna proga pasilinksminti, kaip Lietuvoje. Taipgi reikia pastebėti, jog Newtono sandarietės daug skiriasi nuo kitų kolionijų lietuvaičių: mat kitų kolionijų lietuvaitės kaip eina į šokius arba šiaip į kokius vakarėlius, tai, neva "pasipuošdamos" apsibarsto nosis su miltais, tai kaip pašoki su jomis,tai, žiurėk, jog visas švarkas miltuotas, tarytum malune buvęs. O pas Newtono sandarietes yra visai kitaip: pas jas nėra mados veidus barstyti milteliais, o ir atrodo gražios, skaisčios, raudonos. Su jomis išėjęs šokti gali tryptis, kiek tik nori, jos tave neapkrės jokiais miltais ir busi visuomet švarus. Taigi yra pamoka kitų kolionijų lietuvaitėms: sekit newtoniečių pavyzdį, o busite visų gerbiamos.

Ten Buvęs.

"ELTOS" ŽINIOS.

(Tąsa nuo 6 pusl.).

KAUNAS, III. 3. Musų Užsienių Reikalų Ministerija gavo iš musų atstovo Taline telegramą, kurioje oficialiai praneša Estijos pripažinimą Lietuvos de jure.

Pripažinimo turinys:

"Tamsta Ministeri: Aš turiu garbę Tamstai pranešti, kad Estų Respublikos vyriausybė, vadovaudamasi noru susiprinti draugingus ryšius, kurie visuomet buvo tarp musų dviejų tautų, nusprendė pripažinti Lietuvą, kaipo neprigulmingą valstybę de jure. Gyvai džiaugiuosi, galėdamas pranešti šį draugingą Estų respublikos vyriausybės nusprendimą. Aš skubiu pridėti mano nuoširdžius linkėjimus Lietuvos gerovei. Pasinaudodamas proga reiškiu Tamstai, Ministeri, mano pagarbos žodžius.

Piip."

LINKSMŲS ŠOKIAI!
Rengia Cambridge Lietuvių Jaunų Vyrų Kliubas,
SUBATOJE,
16 d. BALANDŽIO-APRIL,1921
Ant Svetainės
CYPRUS HALL,
40 Prospect st.,Cambridge,Mass.
Prasidės 8:12 vakare
Grajįs garsi**McBride Orkestra.**
Šokiai trauksis nuo iki 12 vak.

CAMBRIDGE
BUČERNĖ IR GROCERNĖ
Kam buti be darbo, jeigu turi kiek pinigų pasipirk išdirbtą biznį, ir dirbk kaip ponas, gera proga padaryti pinigų. Savininkas važiuoja į Lietuvą turi buti greit parduotas. Daugiau klauskite pas:
B. KONTRIM,
361 Broadway, So. Boston.
Arba telefonuokite:
Brookline 7124-M

DIDELIS KONCERTAS
Rengia Progresyvės Draugijos ir kuopos, So. Boston, Mass.
NEDELIOJE,
17 BALANDŽIO - APRIL, 1921
LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
Kampas E ir Silver Streets,
So. Boston, Mass.
Prasidės nuo 7:30 val. vakare
PROGRAMĄ IŠPILDYS:
H. Narinkaitė soprano solo, **V. Andrijevsky,** tenoras solo, pasižymėjęs savo tvirtu balsu dalyvaudamas ant įvairių parengimų ir vadovaudamas Rusų Darbininkų Chorą; **Oven T. Hewitt,** tenoras solo, kuris dainuoja operose; **Alexander Alehin,** baritonas solo, dainuos "Faustą" iš operos, kuris taipgi vadovauja 3 chorus; **Rusų Darbininkų Choras,** po vadovyste V. Andrijewskio; **Birutės Kanklių Choras,** po vadovyste Ed. K. Sugar ir daugelis kitų.
Kviečia Komitetas.

PUIKI LIETUVIŠKA BUČERNĖ ANT PARDAVIMO.
Biznis išdirbtas per penkis metus ir taipogi trokas, du vežimai rogės ir arklis puikus, kurs biznis atsieina keturioliką ir iki penkiolikai šimtų sąvaitėje. Norintis platesnių informacijų kreipkitės "Sandaros" Redakcijon,
327 E St., So. Boston, Mass.

REIKALINGAS VEDĖJAS.
Kooperatyviškai valgomų produktų krautuvei tuojaus reikalingas vedėjas. Norintieji ir galį užimti vietą, atsišaukite laišku, atsakydami į šiuos klausimus:
1. Ar dirbate? Jei dirbate, tai kur?
Jei nedirbate, tai kur vėliausia dirbote?
2. Ar buvote krautuvės vedėju? Kaip ilgai ir kur?
4. Ar turite liudymus apie savo teisingumą?
5. Kiek galite užsistatyti kaucijos?
6. Kiek norėtumėte algos į sąvaitę?
Kiekvienas atsišaukusis gaus atsakymą. Rašykite:
P. JANKAUSKAS,
20 Sanger St., So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS
Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.
ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.

LINKSMA NAUJIENA
PUIKUS BALIUS
Rengia A. L. T. Sandaros 7-ta Kp., So. Boston, Mass.
Subatoj, 16 Balandžio, 1921
LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.
Prasidės 7:30 val. vakare ir trauksis iki vėlai nakti.
Kviečiame visus atsilankyti, nes bus daug svečių iš apielinkių miestų. Griešpuiki ED. CAMPBELL'S ORCHES. Visus širdingai kviečia, RENGĖJAI.

Kviečiame Visus į Talką
LIETUVIŲ NAMŲ BUDAVOTOJŲ BENDROVĖ

Tai yra vienintėlė lietuvių bendrovė, kuri susideda iš patyrusių amatninkų ir rupinasi sistematišku namų budavojimu Lietuvoje. Svarbiausiu siekiu tai yra tas,kad sutraukus į daiktą visus lietuvius amatninkus, sukeliant reikalingą sumą pinigų ir nieko nelaukiant pradėti darbą Lietuvoje.

Taigi brangus lietuviai, jeigu manai, kad yra reikalinga pasidaryti sau šviesesnę ateitį, kad sugrįžus į savo tėvynę nereikėtų vergauti kitiems taip, kaip per amžius lietuviai buvo kitų vergais. Todel nelaukime pakol svetimtaučiai paims į savo rankas Lietuvos pramonę, tuomet mes vėl liksime jų vergais.

Viršminėta bendrovė tą darbą jau pradėjo ir jau turime labai gražią pradžią taip, kad ateinančią vasarą jau manome pradėti darbuotis Lietuvoje.

Kadangi darbas yra didelis, reikalinga daug amatninkų ir kapitalo. Todel kviečiame visus lietuvius prisidėti prie šio naudingo darbo, pasiperkant po kelias akcijas, už kurias pelnas jau matosi labai geras. Kam laikyti pinigus už mažą nuošimtį, kad įvesdinus juos į šią bendrovę turėsite didelį pelną ir dar galėsite turėti sau užtikrintus darbus bendrovės įstaigoje bei dirbtuvėje.

Akcijos tik po $25.00 ir $3. surplus. Užsisakydami kreipkitės į

LITHUANIAN HOME BUILDERS CO., Inc.,
409 Broadway, Room 12, So. Boston, Mass.

Didelis Balius!
"PATRIOTŲ DIENOJE"
19 d. Balandžio-April, 1921
Prasidės 2 val. po pietų ir tęsis ligi vidurnakčio
SU KARŠTAIS VALGIAIS IR GARDŽIAIS GĖRIMAIS
Prie šaunios muzikos ir svetingų patarnautojų.
LIETUVIŲ SALĖJE,
Kertėje E ir Silver gatvių, S. Boston.
Visus kviečia L. S. S. 60 KUOPA.

18 METINIS BALIUS
Rengia Gedimino Lietuvių Ukėsų Draugija, Boston, Mass.
18 diena Balandžio-April, 1921
LIETUVIŲ SVETAINĖJE,
So. Boston, Mass. Kampas E ir Silver Sts.,
Prasidės nuo 7:30 vakare ir trauksis iki vėlai nakti.
Gerbiamoji publika, vietiniai ir iš apielinkės atsilankykite visi, nes balius bus vienas iš puikiausių. Muzikantai vieni iš geriausių; bus valgyti gardžiai, išsigerti saldžiai. Taipgi bus įžanga pigi — vyrams- 50c., motetims 35c. Užtai-gi nepraleiskite progos.
Kviečia G.L.U. Dr-tės KOMITETAS.

AR JAU NUSIPIRKAI LAIKRODĖLĮ?
Žinoma, kad dar ne. Nes jis iki šioliai buvo labai brangus, o dabar atpigo net 25 % nuošimčio. Taigi laikas jums nusipirkti. Kreipkitės pas:
P. VALUKONIS
375 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

BANKA VISIEMS ŽMONĖMS
NARYS FEDERALĖS REZERVO SYSTEMOS.
MES KVIEČIAME JUMIS
PRADĖTI SAVO TAUPYMĄ
Boston National Bank
Jųs atrasite, kad šitas bankas yra moderniškas, šių dienų bankas, pastovus ir stiprus, kuris yra pasirengęs patarnauti jums kiekviename reikale.
MUSŲ TAUPYMO SKYRIUS
Ant padėtų pinigų moka nuošimčių **5%**
MUSŲ UŽRRUBEŽIO SKYRIUS
Turi tiesioginius susinešimus su Lietuva per Direction der Disconto-Gesellschaft, Kaune;
Litausche Bank fuer Handel und Industrie, Kaune.
Mes siunčiame pinigus į visas dalis svieto ir į Lietuvą su didžiausiu pasisekimu.
BOSTON NATIONAL BANK,
161 Hanover Street, Boston, Mass.
Narys Federalės Rezervos Systemos